بنام خدا

کاربر محترم نسخه‌ای که هم اکنون در اختیار دارید نسخه پیشنهادی نقشهٔ جامع علمی کشور می‌باشد که در حال بررسی در شورای عالی انقلاب فرهنگی است. این نسخه تا پایان فصل دوم به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده است.

۱۳۸۹/۰۴/۱۶

بسم الله
الرحمن الرحیم

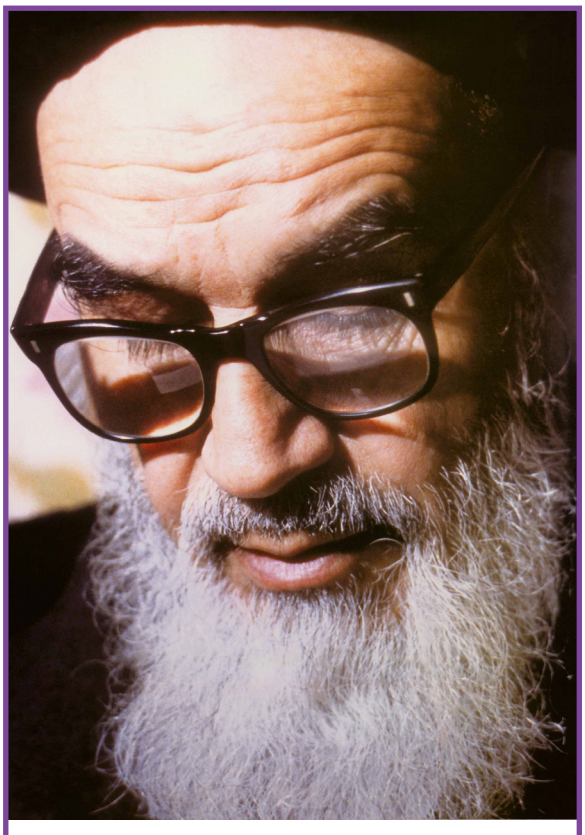

مهمترین عامل در کسب خودکفایی و بازسازی، توسعهٔ مراکز علمی و تحقیقاتی و تمرکز و هدایت امکانات و تشویق کامل و همه‌جانبهٔ مخترعین و مکتشفین و نیروهای متعهد و متخصصی است که شهامت مبارزه با جهل را دارند و از لاک نگرش انحصاری علم به غرب و شرق بدر آمده و نشان داده‌اند که می‌توانند کشور را روی پای خود نگه‌دارند.

صحیفهٔ نور - جلد ۲۱ - ص ۳۱

مصوب جلسه.....مورخ.....شورای عالی انقلاب فرهنگی

نقشه جامع علمی کشور

شورای عالی انقلاب فرهنگی

فهـرسـت

مقدمه

فصل اول: مبانی نظری، ارزشی و الگوی نظری نظام علم و فناوری کشور	**۱**
۱-۱. مبانی و ارزشهای بنیادین نقشهٔ جامع علمی کشور	۱
۱-۲. الگوی نظری مناسب نظام علم و فناوری	۲
فصل دوم: وضع مطلوب نظام علم و فناوری	**۳**
۲-۱. چشم‌انداز علم و فناوری جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴	۳
۲-۲. اهداف کلان نظام علم و فناوری کشور	۳
۲-۳. اهداف بخشی نظام علم و فناوری کشور	۴
کمیتهای مطلوب اهم شاخصهای کلان علم و فناوری کشور	۴
فصل سوم: اولویتهای علم و فناوری در کشور	**۶**
۳-۱. اهداف اولویت‌بندی و رویکرد پشتیبانی از اولویت‌ها	۶
۳-۲. اولویتهای علم و فناوری کشور	۶
فصل چهارم: راهبردها و اقدامات ملی توسعه علم و فناوری در کشور	**۸**
۴-۱. راهبردهای کلان توسعهٔ علم و فناوری در کشور	۸
۴-۲. راهبردها و اقدامات ملی متناسب با راهبردهای کلان توسعه علم و فناوری در کشور	۹
فصل پنجم: چارچوب نهادی علم، فناوری و نوآوری	**۲۲**
۵-۱. تقسیم کار ملی در حوزهٔ علم و فناوری	۲۲
۵-۲. نظام اجرا، نظارت، ارزیابی و بروزرسانی نقشه جامع علمی کشور	۲۵

مقدمه

سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی، در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی، ایران را کشوری توسعه‌یافته در جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل ترسیم می‌کند.

در همین سند مقرر شده که در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های پیشرفت و بودجه‌های سالیانه به اهداف و الزامات سند چشم‌انداز توجه و مفاد آن کاملاً جامهٔ عمل بپوشد. احراز جایگاه نخست علم و فناوری در منطقهٔ جنوب غرب آسیا از مهمترین ویژگیهای جایگاه مطلوب ترسیم‌شده در سند چشم‌انداز کشور است و تعالی و تکامل آن مبنای پیشرفت و توسعه در ابعاد اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و دیگر ابعاد مادی و معنوی نظام جمهوری اسلامی ایران است.

دستیابی به اهداف چشم‌انداز بی‌تردید نیازمند برنامه‌ریزی عملیاتی زمان‌بندی‌شده و یکپارچه در سطوح و ابعاد گوناگون است؛ به عبارت بهتر، باید از مجموعهٔ منابع، امکانات و استعدادهای کشور به گونه‌ای بهره‌برداری شود که با شروع از جایگاه فعلی (وضعیت موجود)، طی حرکتی منظم و پیوسته، نیل به جایگاه ترسیم‌شده در سند چشم‌انداز (وضعیت مطلوب) در زمان مقرر میسر شود. تحقق این فرآیند نیازمند ترسیم نقشهٔ راه است که در آن نحوهٔ طی مسیر، پیش‌بینی منابع و امکانات لازم، تقسیم کار در سطح ملی، نحوهٔ مشارکت و الزامات طی مسیر شفاف و دقیق مشخص شده باشد. به این ترتیب، باید چشم‌انداز و راهبردهای علم و فناوری در مقیاس کلان و در اجزا و مقیاسهای کوچک‌تر و عملیاتی‌تر(نظیر برنامه‌های پنج‌سالهٔ توسعهٔ کشور)، ترسیم شود. از این رو، در تدوین نقشهٔ جامع علمی کشور کوشیده شده، از یک سو با الهام‌گیری از چشم‌انداز ملی و بهره‌گیری از ارزشهای بنیادین استخراج‌شده، و از سوی دیگر، توجه به اهداف راهبردی نظام جمهوری اسلامی ایران، چشم‌انداز علم و فناوری در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی در علم و فناوری ترسیم شود. در این چشم‌انداز، «جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی کشوری توانا در تولید و توسعهٔ علم، فناوری و نوآوری و به‌کارگیری آن در کلیهٔ زمینه‌ها، برخوردار از انسانهای شایسته، فرهیخته و تربیت شده در مکتب اسلام در طراز برترین دانشمندان جهانی؛ پیشتاز در مرزهای دانش بشری، دارای رتبهٔ نخست علم و فناوری در منطقهٔ جنوب غربی آسیا و برجسته در برخی فناوریهای نوین، مولد ثروت و اقتدار ملی» خواهد بود.

علاوه بر این، آرمانهای متعالی پیش روی انقلاب اسلامی، مانند احیای تمدن عظیم اسلامی؛ حضور سازنده، فعال و پیشرو در بین ملتها و کسب آمادگی برای برقراری عدالت و معنویت در جهان، نیازمند پیشرفتی همه‌جانبه در علم است، به‌گونه‌ای که نه تنها عقب‌ماندگیهای دوره‌های اخیر جبران، بلکه ایران کشوری پویا و پیشرو در علم شود، علمی که دارای سه شاخصهٔ عدالت، معنویت و عقلانیت است.

«نقشهٔ جامع علمی کشور» به منظور دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌سالهٔ نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزهٔ علم و فناوری، تهیه شده تا مسیر حرکت و چگونگی پیمودن راه را تدوین و ترسیم کند و نحوهٔ مشارکت هر یک از ارکان اجرایی کشور را در تحقق آن اهداف روشن سازد. در واقع، نقشهٔ جامع علمی کشور عبارت است از: مجموعه‌ای جامع، هماهنگ و پویا از مبانی، اهداف، سیاستها، ساختارها و الزامات برنامه‌ریزی تحول راهبردی علم، فناوری و نوآوری مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و آینده‌نگر برای دستیابی به اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله.

در این سند تلاش شده به مبانی ارزشی و بومی کشور، تجربیات گذشته و نظریه‌ها و نمونه‌های علمی و تجارب عملی تکیه شود. در این خصوص توجه به نکات زیر ضروری است:

۱. رهنمودهای مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر دربارهٔ جنبش نرم‌افزاری، تولید علم و نقشهٔ جامع علمی کشور مهمترین محرک و مشوق تدوین و تنظیم این نقشه بوده است. استمرار مطالبات به‌حق و روزافزون و جدیت معظم له در پیشرفت علمی کشور، موجب شد، در تابستان۱۳۸۵ تدوین نقشهٔ جامع علمی در شورای عالی انقلاب فرهنگی، آغاز و اکنون متن نهایی سند ارائه شود.

۲. این نقشه مبتنی بر اسناد بالادستی - مانند قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سند چشم‌انداز بیست‌سالهٔ جمهوری اسلامی ایران، رهنمودهای رهبر کبیر انقلاب اسلامی(ره) و مقام معظم رهبری، قوانین مجلس شورای اسلامی ایران و مصوبات کلان شورای عالی انقلاب فرهنگی- می‌باشد.

۳. این نقشه حاصل برنامه‌ریزی، فعالیت و تلاش کمیته‌های متعدد کارشناسی در دبیرخانهٔ شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری؛ انجام پژوهشهای گوناگون؛ بهره گرفتن از پژوهشهای موجود و مشارکت جمع زیادی از صاحبنظران و اندیشمندان عرصهٔ علم و فناوری کشور اعم از دست‌اندرکاران سیاستگذاری و مدیریت کلان نظام علمی کشور، مدیران، استادان و پژوهشگران دانشگاهها، پژوهشگاهها، قطبها و انجمنهای علمی، کارشناسان آموزش و پرورش، صاحبنظران حوزهٔ علمیه قم و مدیران و مسؤولان علم و فناوری از دستگاهها و بخش‌های اجرایی کشور بوده، که از همهٔ آنان قدردانی و تشکر می‌شود.

۴. مجموعهٔ پژوهشها و آراء صاحبنظران که پشتوانهٔ علمی و پژوهشی این نقشه محسوب می‌شوند در قالب مجلدات متعدد تنظیم شده است. مجریان و پژوهشگران می‌توانند با مراجعه به مجلدات ویژهٔ هر بخش از نقشه به منابع پژوهشی آن بخش دست یابند. فهرست این مجلدات در پیوست ۵ آمده است.

امید است با ابلاغ نقشهٔ جامع علمی کشور زمینه و بسترلازم برای تحقق کامل اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و انتظارات به‌حق مقام معظم رهبری از جامعهٔ علمی فراهم شود، ان‌شاءالله.

محمود احمدی‌نژاد

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی

ارزشهای بنیادین و الگوی نظام علم و فناوری کشور

۱-۱. ارزشهای بنیادین نقشهٔ جامع علمی کشور

مبانی ارزشی نظام علم و فناوری کشور بر پایهٔ مبانی نظری که در پیوست دو ارائه شده، استوار است و به مثابهٔ روح حاکم بر حرکت علمی کشور بوده و مشخص‌کنندهٔ جهت‌گیریهای نظام، اولویتها و باید و نبایدها در عرصه‌های آموزش، پژوهش و فناوری است. مهمترین این ارزشها عبارت‌اند از:

۱. حاکمیت جهان بینی توحیدی اسلام درکلیهٔ ابعاد علم و فناوری؛

۲. علم هدایتگر و هدف‌مندی آخرت‌گرایانهٔ علم و فناوری؛

۳. عدالت‌محوری، پرورش استعدادها و دستیابی همگان به‌خصوص مستضعفین در حوزهٔ علم و فناوری، و تقویت خلاقیت، نوآوری و خطرپذیری در علم؛

۴. کرامت انسان با تکیه بر فطرت حقیقت‌جو، عقل‌گرا، علم‌طلب و آزادگی وی؛

۵. آزاداندیشی و تبادل آراء و تضارب افکار (جدال احسن)؛

۶. توجه به اصل عقلانیت، تکریم علم و عالم، ارزشمندی ذاتی علم و ضرورت احترام حقوقی و اخلاقی به آفرینشهای فکری و علمی؛ و دستاوردهای علمی بشر و بهره‌گیری از آنها در چارچوب نظام ارزشی اسلام؛

۷. علم و فناوری کمال آفرین، توانمندساز، ثروت‌آفرین و هماهنگ با محیط زیست و سلامت معنوی، جسمی، روانی و اجتماعی آحاد جامعه؛

۸. ایجاد تحول بنیادین علمی به‌خصوص در بازبینی و طراحی علوم انسانی در چارچوب جهان‌بینی اسلامی؛

۹. تعامل فعال و الهام‌بخش با محیط جهانی و فرایندهای توسعهٔ علم و فناوری در جهان؛

۱۱. اخلاق‌محوری، تقدم مصالح عمومی بر منافع فردی و گروهی، تقویت روحیهٔ تعاون و مشارکت و مسؤولیت‌پذیری آحاد جامعهٔ علمی و نهادهای مرتبط با آن.

۱-۲. ویژگی‌های اصلی الگوی نظام علم، فناوری و نوآوری

الگوی مناسب نظام علم و فناوری ویژهٔ جامعهٔ ایرانی که به دنبال احیای فرهنگ و ایجاد تمدن نوین اسلامی ـ ایرانی است باید ویژگی‌های اصلی زیر را داشته باشد :

۱. **ترکیب عرضه‌محوری و تقاضامحوری:** با توجه به اهداف، آرمانها و اولویتهای بلندمدت نظام و کافی‌نبودن تقاضاهای بخشهای اقتصادی و صنعتی از موارد مذکور، از برخی حوزه‌ها و رشته‌های علمی اولویت‌دار باید حمایت اختصاصی شود. این وجه از نظام علم و فناوری معطوف به تولید و عرضهٔ دانش بر مبنای اهداف و آرمانهای جامعه است. از سوی دیگر افزایش تقاضای نظامهای فرهنگی، سیاسی، صنعتی و اقتصادی ملی و فراملی و در نتیجه تجاری‌کردن دانش و فناوری، اهمیت ویژه‌ای در پیشرفت همه‌جانبه و پایدار کشور دارد. بنابراین، الگوی مناسب برای نظام علم و فناوری جامعهٔ ایرانی در این زمینه ترکیبی از الگوهای عرضه محوری و تقاضا محوری است.

۲. **اجتماع دو رویکرد برون مداری و درون‌مداری:** نظام علم و فناوری جامعهٔ ایرانی از نظر توجه به نیازها، قابلیتها و ظرفیتهای بومی و مزیتهای نسبی کشور، درون‌مدار است. از سوی دیگر با توجه به فرصتهای پیش‌رو در جهان و کشورهای اسلامی، مشارکت علمی و فناوری فعال با جهان اسلام و سایر کشورها داشته و بنابراین در این زمینه برون‌مدار است.

۳. **تلفیق آموزش با تربیت، پژوهش و مهارت:** از آنجا که علم و عمل توأمان، عامل پیشرفت همه‌جانبه و پایدار کشور است، باید الگوی تفکیکی حاکم بر نظام فعلی علم و فناوری به سرعت در جهت الگویی تلفیقی تحول یابد. بدین منظور این تلفیق باید از آموزش ابتدایی آغاز و در تمام دوره‌های آموزشی ادامه یابد و در نتیجه الگوی آموزشی حافظه‌مدار فعلی جای خود را به الگوی مبتنی بر یادگیری دانش به همراه تربیت انسانها، پرورش مهارتها و پژوهش خواهد داد. در نظام آموزش عالی نیز رویکرد پژوهش‌محوری تقویت خواهد شد.

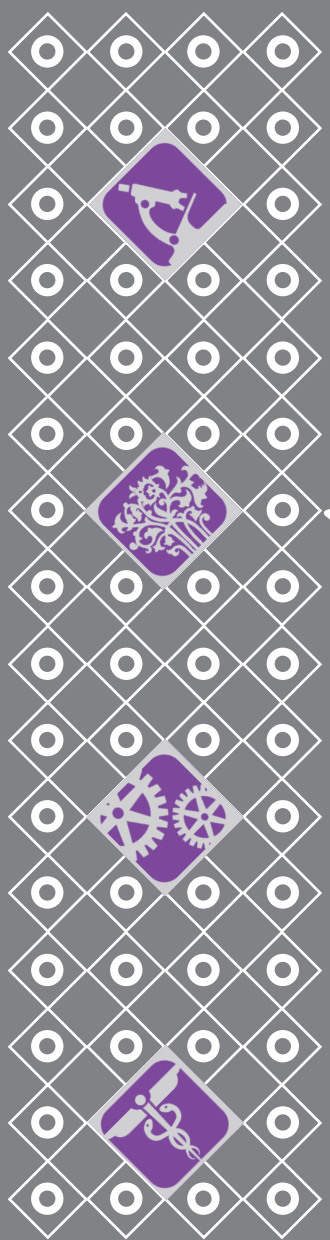

وضع مطلوب علم و فناوری

وضـع مطلوب علم و فناوری بر مبنای وضـع موجود علم و فناوری و تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها که در پیوست ۳ آمده است تدوین گردیده است.

۲-۱. چشـم‌انداز علم و فناوری جمهوری اسـلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسـی

جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی در علم و فناوری، با اتکال به قدرت لایزال الهی و با احیای فرهنگ و برپایی تمدن نوین اسلامی- ایرانی برای پیشرفت ملی، گسترش عدالت و الهام بخشی در جهان کشوری است:

- برخوردار از انسـانهای صالح، فرهیخته، سالم و تربیت شده در مکتب اسلام و انقلاب و با دانشـمندانی در طراز برترینهای جهان
- توانا در تولید و توسـعهٔ علم، فناوری و نوآوری و به‌کارگیری دسـتاوردهای آن
- پیشـتاز در مرزهای دانش و فناوری با مرجعیت علمی در جهان

۲-۲. اهداف کلان نظام علم، فناوری و نوآوری کشـور

۱. دسـتیابی به جایگاه اول علم و فناوری در جهان اسـلام احراز جایگاه برجسـتهٔ علمی و الهام‌بخشی در جهان؛

۲. استقرار جامعهٔ دانش بنیان، عدالت محور و برخوردار از انسانهای شایسته، فرهیخته و نخبه برای احراز مرجعیت علمی در جهان؛

۳. تعمیق و گسـترش آموزشـهای عمومی و تخصصی همراه با تقویت اخلاق، آزاداندیشی و روحیهٔ خلاقیت در آحاد جامعه، به‌ویژه نسل جوان؛

۴. دسـتیابی به توسـعهٔ علوم و فناوریهای نوین و نافع، متناسب با اولویتها، نیازها و مزیتهای نسبی کشور؛ و انتشار و به‌کارگیری آنها در نهادهای مختلف آموزشی، صنعتی و خدماتی؛

۵. افزایش سـهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش و فناوری داخلی به بیش از ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی کشور؛

۶. ارتقای جایگاه زبان فارسی در بین زبانهای بین‌المللی علمی؛

۷. کمک به ارتقای علم و فناوری در جهان اسـلام و احیای موقعیت محوری و تاریخی ایران در فرهنگ و تمدن اسلامی؛

۸. گسترش همکاریهای علمی و فناوری با مراکز معتبر علمی بین المللی.

۲-۳. اهداف بخشـی نظام علم، فناوری ونوآوری کشـور

۱. ارتقای سطح دانش عمومی افراد جامعه و حذف بی سوادی؛
۲. پوشش کامل دورهٔ تحصیلات آموزش عمومی؛
۳. ارتقای نظام آموزش به منظور هدایت دانش‌آموزان در جهت :
۳-۱. کسب فضایل، شناخت مسئولیتها، و وظایف در برابر خدا، خود، جامعه و خلقت؛
۳-۲. تقویت قدرت تفکر و خردورزی؛
۳-۳. کسب آمادگی برای ورود به زندگی مستقل و تشکیل خانواده؛
۳-۴. حضور مسئولانه و مؤثر در نظام اجتماعی؛
۳-۵. تشخیص استعداد شغلی و آیندهٔ شغلی برای برآوردن نیازهای جامعه؛
۳-۶. تشخیص استعدادهای علمی برای ورود به دورهٔ تخصصی.
۴. ارتقای سـطح دانش و مهارت نیروی کار کشـور متناسب با استانداردهای جهانی و در راستای پاسخگویی به نیازهای جامعه و بازار کار داخلی و بین‌المللی؛
۵. کسب رتبهٔ نخست در رتبه‌بندی دانشگاههای جهان اسلام و احراز جایگاه شاخص در بین دانشگاه‌های دنیا ؛
۶. ارتقای نسبت تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی به کل دانشجویان متناسب با سطح‌بندی دانشگاهها و نیازهای کشور؛
۷. ارتقای سطح تولید علم بخصوص علوم انسانی با توجه به مبانی اسلامی و نیازهای بومی؛
۸. ارتقای جایگاه کشور در:
- علوم و فناوری های حوزه نفت و گاز به منظور دستیابی به نقش محوری در حوزهٔ اکتشاف و استخراج نفت و گاز در منطقه؛
- فناوری اطلاعات به منظور کسب جایگاه اول علمی و فناوری در جهان اسلام؛
- فناوری زیستی به‌منظور کسب ۳ درصد از بازار جهانی مربوطه
- فناوریهای نانو و میکرو به‌منظور کسب ۲ درصد از بازار جهانی مربوطه

۹. کسب دانش طراحی و ساخت نیروگاههای هسته‌ای، دستیابی به دانش انرژی گداخت و دستیابی به فناوری اعزام انسان به فضا و دانش طراحی، ساختو پرتاب ماهواره به مدار زمین آهنگ (GEO) با مشارکت جهان اسلام و همکاریهای بین‌المللی.

۲-٤. کمیت‌های مطلوب اهم[۱] شاخص‌های کلان علم و فناوری کشور[۲]

		شاخص		کمیت مطلوب در سال ۱۴۰۴
۱	سرمایهٔ انسانی[۳]	درصد پوشش تحصیلی کشور	میزان واقعی دورهٔ آموزش عمومی(ابتدایی و راهنمایی)	نزدیک به ۱۰۰ درصد
			میزان واقعی دورهٔ متوسطه	۹۵ درصد
		مقدار ناخالص ثبت نام در آموزش عالی (از جمعیت ۱۸ تا ۲۴ سال کشور)		۶۰ درصد
		سهم دانشجویان تحصیلات تکمیلی از کل دانشجویان		۳۰ درصد
		سهم دانشجویانِ دکتری از کل دانشجویان		۳/۵ در صد
		تعداد فارغ‌التّحصیلان دانشگاهی (سالیانه)		۱,۲۰۰,۰۰۰ نفر
		تعداد پژوهشگر تمام‌وقت		-
		درصد پژوهشگران تمام وقت	دولت	۱۰ درصد
			آموزش عالی و حوزه‌های علمیه	۵۰ درصد
			بنگاههای اقتصادی- تجاری و نهادهای عمومی و غیرانتفاعی (صنعت)	۴۰ درصد
		تعداد اعضای هیئت علمی در یک میلیون نفر جمعیت		۲,۰۰۰ نفر
		نسبت نخبگان مقیم خارج به کل نخبگان کشور		
۲	اخلاق و ایمان	میزان نفوذ فرهنگ و ارزشهای اسلامی درمحیطهای علمی		-
		میزان پایبندی به اعتقادات و باورهای اسلامی		-
		میزان التزام افراد به احکام اسلامی در محیط های علمی		-
		میزان رعایت اخلاق حرفه ای		-
		میزان اعتماد به توان خودی در توسعه کشور		-
		میزان پایبندی به قانون		-
		میزان پایبندی به انقلاب اسلامی، نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی		-
۳	اقتصادی	درصد هزینه‌های آموزش و تحقیقات از تولید ناخالص داخلی	آموزش	۷ درصد
			تحقیقات	۴ درصد
			سهم بخش غیردولتی در تأمین هزینه‌های تحقیقات	۵۰ درصد
		درصد هزینه‌کرد تحقیق و توسعه در بخش آموزش عالی از سرمایه‌گذاری بخش صنعت		-
		نسبت هزینه‌کرد اعتبارات تحقیقاتی در اولویتهای علم و فناوری به کل اعتبارات تحقیقاتی کشور		-
		درصد تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش و فناوری داخلی از تولید ناخالص داخلی کشور		بیش از ۵۰ درصد
		سهم صادراتِ مبتنی بر اولویتهای علم و فناوری از کلّ صادرات غیرنفتی کشور به درصد		-
		سهم ارزش افزودهٔ تولیدی صنایع با فناوری بالا و متوسط(درصد کل ارزش افزوده)		۵۰ درصد
۴	انتشارات علمی	تعداد مقالات در هر میلیون نفر از جمعیت (PPP)		۸۰۰
		میزان استنادات در واحد انتشارات (CPP)		۱۵
		نسبتِ فارغ‌التّحصیلان دانشگاهی و حوزه ای به مقالات نمایه‌سازی شده در نمایه‌های بین‌المللی		۱۰
		نسبتِ مقالات نمایه‌سازی شده در سطح بین‌المللی به هیئت علمی حوزه و دانشگاه		۰/۴۰
		تعداد مقالات منتشرشده در مجموعه مقالات کامل همایشهای معتبر علمی داخلی و خارجی به تفکیک		-
		تعداد مقالات منتشر شده به زبان فارسی در مجلات نمایه‌شده در پایگاههای بین المللی معتبر		-
		تعداد کتب علمی تخصصی تألیف‌شده و انتشاریافته توسط دانشگاهها، مراکز تحقیقاتی و ناشران معتبر علمی		-
		شمار نشریات با نمایهٔ بین‌المللی معتبر		۱۶۰ نشریه با فاکتور تأثیر بالاتر از ۳

۵	فناوری و نوآوری	تعداد اختراعات و اکتشافات به‌ثبت‌رسیده به تفکیک ملی و بین المللی	معتبر[4] ملی	۵۰,۰۰۰
			معتبر بین المللی	۱۰,۰۰۰
		نسبتِ فارغ‌التّحصیلان دانشگاهی به اختراعات ثبت شده در پایگاههای معتبر بین المللی		۱۵۰۰
		نسبتِ اختراعات ثبت شده در پایگاههای معتبر بین المللی به هیئت علمی		۰/۱۵
		شاخص نوآوری		–
		شاخص دستیابی فناوری		–
		تعداد فناوریهای پیشرفتهٔ کشور با رتبهٔ جهانی بالا(۲۰و بالاتر)		–
		تعداد شرکتهای دانش‌بنیان		۵۰,۰۰۰
۶	کار گروهی	تعداد مقالات علمی با بیش از یک نویسنده(غیر از مقالات حاصل از پایان‌نامه‌های دانشجویی)		–
		تعداد ثبت اختراعات با بیش از یک نام		–
		تعداد طرحهای تحقیقاتی با بیش از یک مجری(غیر دانشجو)		–
۷	مشارکت و تأثیر گذاری بین‌المللی (غیر علوم انسانی[5])	تعداد مقالات مشترک با کشورهای دیگر بویژه کشورهای اسلامی		–
		تعداد پژوهش‌های بین‌المللی مشارکتی		–
		تعداد زمینه‌های علمی جدیدالتأسیس کشور برای نخستین بار در دنیا		–
		تعداد دانشمندان عضو برجسته و مؤثر در مدیریت مجامع بین‌المللی		–
		تعداد سخنرانان مدعو و اعضای کمیته‌های علمی و راهبری همایشهای معتبر بین‌المللی		–
		تعداد مقالات بسیار پر استناد		۲۲۵۰
		تعداد دانشگاهها و مراکز پژوهشی که در رتبه‌بندی جهانی جزء ۱۰ درصد بهترین مراکز هستند		حداقل ۵ دانشگاه
		میزان جذب نخبگان و دانشجویان دیگر کشورها		–
۸	اثربخشی	میزان باسوادی		نزدیک به ۱۰۰ درصد
		شاخص توسعهٔ انسانی حاصل ازعلم و فناوری		–
		درصد رشد سالیانهٔ سرانهٔ تولید ناخالص داخلی حاصل از علم و فناوری		۴ درصد
		درصد افزایش میزان اشتغال حاصل از توسعهٔ علم وفناوری		–
۹	وضعیت آموزشی	توزیع رشته‌ها و تناسب آن با نیازهای مناطق مختلف کشور		–
		امکان ورود استعدادهای مناطق مختلف به دانشگاه‌ها		–
		امکان دسترسی به تحصیلات تکمیلی برای استعدادهای مناطق مختلف		–
۱۰	پیوند علم با صنعت و اقتصاد	حجم قراردادهای مشاوره و پژوهشی صنعت با مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی		–
		میزان مشارکت دانشمندان و محققان و نخبگان علمی در تصمیم‌گیری امور کشور به‌خصوص در علم و فناوری		–
		تعداد پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و طرحهای پژوهشی پاسخگو به نیازهای اساسی جامعه با اولویت کاهش آسیبها و چلشها		–
		میزان تناسب پایان نامه‌ها، مقالات وتألیفات با مزیت‌ها، تهدیدهاو اولویتهای تعیین شده		–
		صدور خدمات فنی و مهندسی		–

۱.شاخصهای تفصیلی علم و فناوری در پیوست ۴ موجود است.
۲. در ارتباط با شاخصهای کیفی و یا شاخص هایی که کمیت مطلوب آنها در افق ۱۴۰۴ مشخص نشده است به فصل ۵ بخش ۵-۲ بند ۲ مراجعه شود.
۳. کمیتهای مرتبط با سرمایه انسانی درحوزهٔ علوم انسانی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین خواهد شد.
۴. شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری بر اساس بند (ب) بخش (۵-۱) نهاد متولی اعتبار سنجی اختراعات و اکتشافات را معرفی خواهد نمود.
۵.کمیتهای مطلوب مرتبط با حوزهٔ علوم انسانی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین خواهد شد.

۳-۱. اهداف اولویت‌بندی و رویکرد پشتیبانی از اولویتها

اســتخراج اولویتهای علم و فناوری کشــور در ســند حاضر حاصل ترکیب رویکردهای مزیت‌محوری، نیازمحوری، مرزشــکنانه و آینده‌نگری است. بر این اســاس و به‌منظور تحقق اولویتها، نوع پشتیبانی از آنها بسته به وضع موجود علوم و فناوریهای مرتبط و نوع توسعهٔ کمی و تحول و ارتقای کیفی مورد نظر در طیف وسیعی از پشتیبانی‌های فکری، مالی، قانونی، منابع انسانی و مدیریتی متغیر خواهد بود. برخی رویکردهای پشتیبانی از اولویتهای علم و فناوری عبارتند از:

- هدایت سرمایه‌گذاریها از طریق برنامه‌های پنج‌ساله و بودجه‌های سالیانه و ردیفها و تسهیلات مالی متمرکز؛
- هدایــت نظــام آموزش بــرای تأمین و جــذب نیروهای نخبــه و متخصص مورد نیــاز در حوزه‌های اولویت‌دار؛
- اصلاح ســاختارها و فرایندها و تنظیم، تدوین و تصویب سیاستها و ضوابط تشویقی خاص برای رشد سریع (میانبُر) در حوزه‌های اولویت‌دار؛

۳-۲. اولویتهای علم و فناوری کشور

اولویتها در ســه ســطح الف، ب و ج تبیین شــده‌اند. منظور از این نوع دسته‌بندی، تفاوت شکل و میزان تخصیص منابع اعم از مالی و انسانی و توجه ویژهٔ مدیران و مسؤولان است، به این معنا که حصول اطمینان از رشد و شکوفایی در برخی از اولویتها نیازمند توجه، هدایت و پشتیبانی در سطوح کلان مدیریتی کشور است و در برخی دیگر رشد و توسعه با مدیریت‌های میانی و تخصیص غیرمتمرکز منابع حاصل خواهد شد.

اولویتهای الف

- علوم و فناوری‌های: هوافضا، اطلاعات و ارتباطات، هسته‌ای، نانو و میکرو و فناوری‌های نوین در حوزه‌های نفت و گاز؛
- سلول‌های بنیادی و پزشکی مولکولی، فناوری زیستی (بیو) و گیاهان دارویی؛
- **در علوم انســانی و معارف اســلامی:** مطالعات قرآن و حدیث، فقه تخصصی و ابتناء اقتصاد، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، علوم‌سیاسی و حقوق و علوم تربیتی بر مبانی اسلامی، فلسفه‌های مضاف متکی بر حکمت اسلامی (فلسفهٔ دین، فلسفهٔ علوم انسانی، فلسفهٔ علوم پایه، فلسفهٔ حقوق، فلسفهٔ اخلاق اسلامی، فلسفهٔ تاریخ)، سیاستگذاری و مدیریت علم، فناوری و فرهنگ، زبان و ادب فارسی به عنوان زبان بین‌المللی علم و جغرافیای سیاسی؛
- **در ســلامت:** مدیریت اطلاعات و دانش ســلامت، دانش پیشگیری و ارتقای سلامت با تأکید بر بیماری‌های دارای بار بالا و معضلات بومی، ارائهٔ الگوهای شیوهٔ زندگی سالم منطبق با آموزه‌های اسلامی و استفاده از الگوهای تغذیه بومی؛
- **درهنر:** حکمت هنر، هنرهای مرتبط با انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، معماری اسلامی ـ ایرانی، طراحی لباس ایرانی ـ اسلامی.

اولویتهای ب

- **در علوم انسانی و معارف اسلامی:** اخلاق اسلامی و مطالعات بین‌رشته ای آن، کلام اسلامی، اخلاق کاربردی اسلامی(در حوزه های مختلف علوم و فناوری‌ها)، حقوق، مدیریت، علوم تربیتی، کرسی‌های نظریه پردازی با رویکرد انتقادی در حوزه های غرب شناسی، تاریخ اسلام تشیع و ایران؛
- **در علوم پایه:** فیزیک اتمی و شتابگرها، لیزر، حسگرهای شیمیایی، ژنتیک، زیست حسگرها، سیستم‌های نرم از جمله فازی؛
- **در علوم کاربردی:** انرژیهای نو و تجدیدپذیر، اکتشاف و استخراج مواد معدنی، پیش‌بینی و مقابله با سیل و زلزله، اتوماسیون و روباتیک، پدافند غیرعامل، کشتی سازی، پلیمرها، مواد نوترکیب، نیم‌رساناها، ثبت، حفظ و احیای ذخایر ژنتیک، علوم شناختی ؛
- **در سلامت:** آموزش پزشکی، طب سنتی، تجهیزات پزشکی، سلولی و مولکولی، ژن درمانی، ایمنی زیستی، فرآورده‌های بیولوژیک، علوم ترجمانی، فناوری تغذیه‌ای؛
- **در هنر:** هنرهای اسلامی ـ ایرانی، مطالعات انتقادی هنر مدرن، مطالعات تطبیقی حوزه‌های مختلف هنر؛ فیلم، رسانه های مجازی و صنایع دستی.

اولویتهای ج

- **در علوم انسانی و معارف اسلامی:** الهیات، عرفان اسلامی، فلسفه، تاریخ علم، نرم‌افزارهای چند رسانه‌ای؛
- **در علوم پایه:** نجوم، مادهٔ چگال، پلاسما، جبر و ریاضیات غیرخطی، تحقیق در عملیات، اپتوالکترونیک، ذرات بنیادی، اطلاعات کوانتومی، بیوفیزیک و بیوشیمی، شیمی سبز، سیلیکونها، علوم مرتبط با نقشه‌های زمین شناسی، مخاطرات زیست محیطی، تغییرات اقلیمی؛
- **در علوم کاربردی:** بهینه سازی انرژی، بازیافت و تبدیل انرژی، مدیریت پسماند، مکاترونیک، امنیت شبکه، شبکه‌های مخابراتی، اتوماسیون و رباتیک (خودکارسازی و روبات‌سازی)، مواد فتونیک، آلیاژهای فلزی، مواد مغناطیسی، سازه‌های دریایی، کاتالیستها، حمل و نقل ریلی، ایمنی حمل و نقل، ترافیک و شهرسازی، مصالح ساختمانی سبک و مقاوم، اقیانوس‌شناسی و بهره‌گیری از منابع دریایی، مدیریت آب و خاک، علوم زیستی، مهندسی پزشکی، کاهش آلودگی هوا و تنشهای زیستی و غیرزیستی، بهره‌برداری از تنوع زیستی در تولید ارقام و گونه‌های مناسب، احیا و بهره‌برداری از مراتع و جنگلها، بهینه سازی الگوی کشت منطقه‌ای، مدیریت ریسک(خطر) خشکسالی کشاورزی، بیابان‌زدایی، جامعه شناسی زیستی؛
- **در سلامت:** تولید داروهای جدید و نوترکیب، سیاستگذاری و اقتصاد سلامت، تقویت ارتباطات بین علوم پایه با بالینی، مقابله با انواع اعتیاد، ایمنی غذایی، امنیت غذایی.
- **در هنر:** میان رشته‌ای هنر و شاخه‌های علوم با تأکید بر نگاه اسلامی، صنایع دستی کاربردی(صنایع مستظرفه)، موسیقی اصیل و بومی ایران، نمایش و داستان نویسی.

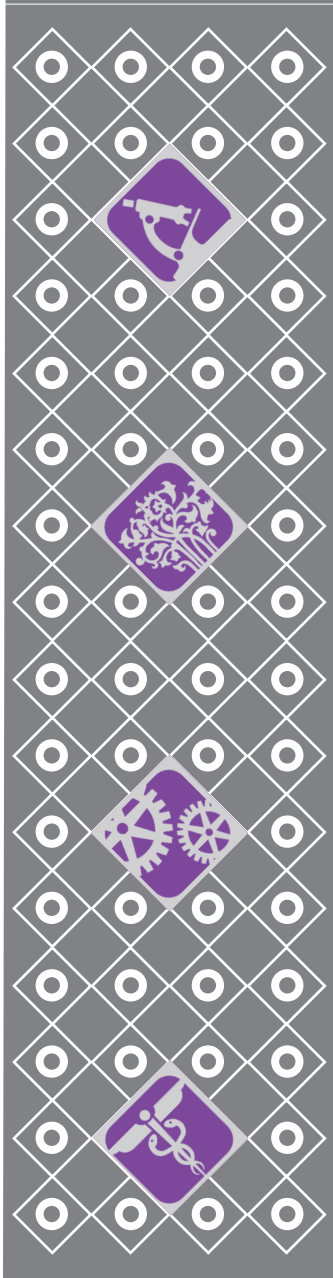

۴-۱. راهبردهای کلان توسعهٔ علم و فناوری در کشور

۱. انسجام‌بخشـــیدن به ساختارها و نهادهای علم و فناوری و هماهنگ‌سازی نظام تعلیم و تربیت در مراحل سیاستگذاری و برنامه‌ریزی کلان؛

۲. توسعه و تعمیق مؤلفه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی برای توجه به علم به منزلهٔ یکی از گفتمانهای اصلی جامعه و ایجاد فضای امن و محیط بالنده، شکوفا و مولد علم و فناوری بر مبنای آموزه‌های اسلامی؛

۳. ایفـــای نقـــش مؤثـــر چرخهٔ علم، فنـــاوری و نـــوآوری برای توســـعه و تحقـــق اقتصاد دانش‌بنیان؛

۴. نهادینـــه کردن مدیریت دانش و ابتنای مدیریت جامعه بر دانش ــ به‌ویژه دانش بومی ـ به‌منظـــور تحقق مدیریت حکمت‌بنیان در نهادهای علمی، اقتصادی، سیاســـی، اجتماعی، فرهنگی و دفاعی- امنیتی؛

۵. نهادینه‌کردن نگرش اسلامی به علم و تسریع در فرایندهای اسلامی شدن نهادهای آموزشی به منظور تمدن‌سازی به معنای واقعی؛

۶. تحول، نوسازی و حرکت در مسیر تحقق عدالت آموزشی در نظام آموزشی اعم از آموزش و پرورش و آموزش عالی با توجه به آمایش سرزمین؛

۷. جهت‌دهی آموزش، پژوهش، فناوری؛ و نوآوری به ســـمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی و اقتضائات کشور با توجه به آمایش سرزمین و نوآوری در مرزهای دانش برای تحقق مرجعیت علمی؛

۸. تربیت و توانمندســـازی سرمایهٔ انسانی با تأکید بر پرورش انسانهای شایسته، کارآفرین، خودبـــاور، خلاق، نوآور و توانا درنقش عامل اصلی توســـعهٔ علم، فناوری و نوآوری در کشـــور متناسب با ارزشهای اسلامی و نیازهای جامعه؛

۹. تعامل فعال و اثرگذار با کشـــورهای دیگر و تقســـیم کار بین‌المللی ــ به‌ویژه کشورهای منطقه و در جهان اسلام ــ بر اساس اصول عزت، حکمت، مصلحت، بهره‌برداری از ظرفیتهای علمی و فناوری کشورهای دیگر و مشارکت فعال در شکل‌گیری جامعهٔ اطلاعاتی برای تحقق تمدن نوین اسلامی؛

۱۰. ارتقای کمی و کیفی در علوم انسانی، معارف اسلامی و هنر؛

۱۱. توســـعه، تعمیق و تقویت آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری در حوزهٔ علوم پزشکی و سلامت.

۴-۲. راهبردها و اقدامات ملی متناسب با راهبردهای کلان توسعهٔ علم و فناوری در کشور

راهبرد کلان ۱

انسجام‌بخشیدن به ساختارها و نهادهای علم و فناوری و هماهنگ‌سازی نظام تعلیم و تربیت در مراحل سیاستگذاری و برنامه‌ریزی کلان

راهبردها:

۱. همسوکردن سیاستهای توسعهٔ صنعتی و اقتصادی کشور، به‌ویژه برنامه‌های پنج‌ساله، با سیاستهای کلان توسعهٔ علم و فناوری در کشور؛

۲. تعیین حدود مالکیت و مدیریت نهادهای مرتبط با حوزهٔ علم و فناوری از طریق:

- بازتعریف نقش دولت در انجام دادن پژوهشهای راهبردی و بنیادین و ترویج و نشر یافته‌های مؤثر علمی و فنی در عرصه‌های داخلی و خارجی؛
- ایجاد ثبات و پایداری در مدیریتهای کلان، به‌خصوص در حوزهٔ برنامه‌ریزی و تثبیت مدیریتهای علمی منوط بر موفقیت در عملکرد؛
- توانمندسازی بخش غیردولتی در نظام علم و فناوری و کاهش تصدی‌گری و تقویت ابعاد نظارتی دولت؛
- توسعه و تعمیق نظام مالکیت فکری ؛
- تدوین لایحهٔ قانونی جامع حمایت از حقوق مالکیت معنوی برای محصولات پژوهشی و صنعتی؛
- تأسیس نهاد متولی مالکیت فکری درون نهاد متولی علوم و فناوری؛
- تقنین قوانین و تدوین ضوابط و استانداردها برای تسهیل و شفاف‌سازی حقوق متقابل تولیدکنندگان، منتقل‌کنندگان و مصرف‌کنندگان از دانش و فناوری؛
- ترویج فرهنگ وقف و خیریه در گسترش حدود مالکیت و مدیریت مؤسسات و نهادهای علم و فناوری؛

۳. ارتقای هم‌افزایی در بین بخشهای مختلف کشور از طریق هماهنگی در شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری با هدف تسهیل در فرایندهای سیاستگذاری و اجرای مأموریت‌های نظام علم و فناوری کشور از طریق:

- اصلاح فرایند، افزایش کارایی و تکمیل نهادهای مرتبط در چرخهٔ علم و فناوری و حذف مراکز متعدد سیاستگذار از طریق یک نهاد هدایت‌کننده و هماهنگ‌کننده نظام ملی نوآوری به صورت فرابخشی که وظیفهٔ اصلی آن هماهنگی بین وزارتخانه‌ها و سازمانهای ذیربط به منظور تصمیم‌سازی و سیاستگذاری برای بهبود نظام و شامل تدوین و پیشنهاد قوانین و آیین‌نامه‌های مربوطه، نظارت و جذب بازخور؛
- ایجاد سازمانهای مشترک متولی علم، فناوری و نوآوری و یا سازوکارهای غیررسمی مانند کارگروهها و کمیته‌های مشترک برای نزدیکی و یکپارچه‌سازی نهادهای علم، فناوری و نوآوری و صنعت و تجارت؛
- اصلاح ساختار سیاستگذاری فرابخشی، بین‌بخشی و درون‌بخشی به منظور افزایش مشارکت ذی‌نفعان؛
- معماری نظام علم و فناوری کشور با تأکید بر تمرکز بر سیاستگذاری و نظارت و بر اساس ویژگیهای فرهنگی و اقلیمی کشور؛
- تقویت شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری به مثابهٔ سازوکار فرابخشی مناسب و کارآمد و هماهنگی و انسجام در امور آموزش، پژوهش و فناوری در نهادهای متولی علم و فناوری و نهادهای مرتبط.

۴. اصلاح نظارت و ارزیابی علم، فناوری و نوآوری ملی و تعیین استانداردهای بومی در چارچوب نیازهای اقتصادی و اجتماعی کشور از طریق:

- بازنگری، اصلاح، یکپارچه‌سازی، ساده‌سازی و روزآمد کردن قوانین و مقررات نظام علم و فناوری کشور (مانند قوانین و مقررات نظام ارتقای محققان، نظام ارزیابی تحقیقات، نظام استخدام محققان، نظام مالکیت فکری و نحوه بهره‌برداری از دستاوردهای تحقیقاتی به منظور افزایش تعامل بخشهای تحقیقاتی و صنعتی)؛
- تقویت نهاد استانداردسازی فناوری و بهره‌وری در بخش صنعت؛
- طراحی و استقرار نظام جامع اعتبارسنجی، رتبه‌بندی و تضمین کیفیت با تأکید بر حفظ حقوق متقاضیِ پژوهش و شفاف‌سازی و رونق بازار عرضه و تقاضای داخلی علم و فناوری؛
- ایجاد نهاد نظارت و ارزیابی اجرای سیاستهای علم و فناوری در سطح ملی.

۵. تنوع‌بخشی و پویاسازی نظام تأمین مالی مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی از طریق:

- هدفمند کردن اعتبارات دولتی و تسهیل سازوکارهای مالی به منظورتوسعهٔ پژوهش نتیجه‌گرا؛
- استفاده از سازوکارها و مشوقهای مالی متنوع در قالب معافیت مالیاتی، یارانه، وام، معافیتهای گمرکی تعرفه‌ای برای تقویت نقش بخش خصوصی و بنگاههای نوآور در آموزش و پژوهش کشور؛
- ایجاد تسهیلات قانونی برای افزایش سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در تحقیق و توسعه و ارتقای سهم اعتبارات پژوهشی بخش

غیردولتی از تولید ناخالص داخلی؛

- الزام شرکتهای خارجی صادرکنندهٔ کالا به کشور، به هزینه‌کرد بودجه تحقیق و توسعه در داخل کشور؛
- ترویج فرهنگ وقف و خیریه به منظور گسترش منابع مالی در مؤسسات و نهادهای علم و فناوری؛
- تشویق نهادهای استانی و شهری (استانداری، شهرداری و...) و نهادهای مذهبی (آستان قدس رضوی، بنیاد مستضعفان و...) به هزینه‌کرد در تحقیق و توسعه؛
- به‌کارگیری درصدی از اعتبارات طرحهای توسعه‌ای بزرگ کشور در انتقال فناوری در شرکتهای خصوصی داخلی و اشخاص حقیقی و حقوقی بین‌المللی؛
- تقویت نهاد جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تأکید بر اختصاص ۱۰درصد از سرمایه‌گذاری طرحهای توسعه به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی به منظور انتقال، جذب و بومی‌سازی فناوری.

۶. سازماندهی نظامهای حرفه‌ای مبتنی بر دانش علمی و فنی برای ادارهٔ واحدهای اقتصادی ـ اجتماعی و نهادینه کردن فرهنگ مهارت‌گرایی، پژوهش‌محوری و کارآفرینی در نظام علم، فناوری و نوآوری؛

۷. توسعهٔ ارتباطات بین رشته‌ای از طریق توسعهٔ رشته‌های میان بخشی و توسعهٔ سازوکارهای ارتباطی؛

۸. ایجاد پیوستگی در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی در بین دورهٔ آموزش عمومی و آموزش عالی به منظور تداوم فرایند فعالیت‌های تعلیم و تربیت از طریق شورای تخصصی تحول و نوسازی نظام آموزشی

۹. تعامل مؤثر حوزه‌های علمیه و نهاد آموزش و پرورش رسمی به منظور تعمیق تعالیم دینی و تقویت ابعاد تربیتی نهاد آموزش عمومی از طریق:

- همکاری نظام‌مند حوزه‌های علمیه در فرایند برنامه‌ریزی آموزشی و تألیف کتب درسی و تعریف طرحهای مشترک پژوهشی؛
- تقویت رشته‌های آموزشی مرتبط با حوزهٔ معارف اسلامی در مقطع متوسطه با هدف ارتقای سطح آگاهیهای دینی دانش‌آموزان؛
- تأسیس رشتهٔ آموزش معارف اسلامی و علوم انسانی در حوزه‌های علمیه به منظور نظریه‌پردازی در حیطهٔ تعلیم و تربیت اسلامی و پرورش معلمان و مربیان متخصص و متعهد و به‌کار گرفتن آنان در نظام رسمی آموزش و پرورش؛

۱۰. تعامل مؤثر حوزه و دانشگاه برای نزدیک‌کردن افقهای نگاه به علم و استفاده از تجارب و روشهای یکدیگر از طریق:

- طراحی و توسعهٔ برنامه‌های آموزشی و تحصیلات تکمیلی مشترک میان حوزه و دانشگاه و حمایت از فعالیتهای مشترک در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و فناوری؛
- ارتباط فعال مراکز پژوهشی دانشگاهی و حوزوی از طریق تعریف و اجرای طرحهای تحقیقاتی مشترک و استفادهٔ متقابل از ظرفیتهای موجود حوزه‌های علمیه و دانشگاهها برای فرصتهای مطالعاتی؛
- زمینه‌سازی برای حضور عالمانهٔ فضلای حوزه در گروههای علمی دانشگاهها و استادان دانشگاهی در مجامع علمی حوزوی برای تولید علم بومی هماهنگ با ارزشهای اسلامی؛
- تأسیس و راه‌اندازی مراکز آموزشی و پژوهشی مشترک، به‌ویژه در حوزه‌های علوم انسانی و هنر؛
- برنامه‌ریزی برای همسویی رشته‌های معارف اسلامی و الهیات دانشگاهها با حوزه‌های علمیه.

۱۱. ایجاد هماهنگی و کاهش مرزهای میان نظام تعلیم و تربیت رسمی و غیر رسمی در کشور از طریق:

- سیاستگذاری مشترک و متمرکز تربیتی برای رسانه‌ها و نهادها و مراکز موثر بر تربیت به‌منظور همسویی با نظام رسمی آموزش و پرورش؛
- فرهنگ‌سازی برای جلب مشارکت نهادهای عمومی و غیردولتی و تسری سیاستهای کلی اصل ۴۴ به حوزهٔ آموزش و پرورش و آموزش عالی کشور با حفظ کارکردهای سیاستگذاری و نظارتی دولت.

۱۲. حرکت در مسیر تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت کشور به‌منظور انطباق با مبانی تعلیم و تربیت اسلامی از طریق:

- ایجاد هماهنگی بین محتوی آموزشی، پژوهشی، مدیریتی، اداری و مالی؛
- اصلاح و تدوین نظام برنامه‌ریزی آموزشی و پژوهشی با توجه به نیازهای جامعه و تحولات روزافزون علوم، با تأکید بر گسترش مرزهای دانش و بر اساس مبانی اسلامی؛

راهبرد کلان ۲

توسعه و تعمیق مؤلفه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی برای توجه به علم به منزلهٔ یکی از گفتمانهای اصلی جامعه و ایجاد فضای امن و محیط بالنده، شکوفا و مولد علم و فناوری بر مبنای آموزه‌های اسلامی

راهبردها

۱. توسعهٔ فرهنگ مطالعه، تتبع و تحقیق و تقویت روحیهٔ یادگیری مادام‌العمر در سطح عموم و استفاده از یافته‌های تحقیقاتی و علمی در زندگی روزمره به صورت عاملی برای توسعهٔ اجتماعی و بهبود زندگی با تأکید بر:

- پرکردن شکاف بین زبان علمی و زبان روزمره به منظور نهادینه کردن فرهنگ استفاده از علم و دستاوردهای علمی در زندگی؛

- افزایش تعداد کتابخانه‌های عمومی در مناطق مختلف و جهت‌دهی و حمایت از انتشـار کتابها همسـو با اهداف نظام علم، فناوری و نوآوری کشور.

۲. تقویـت نـگاه دینی بـه مقوله علـم و علم‌آموزی و فریضـه قلمداد کردن علم‌آمـوزی و گسـترش و ترویج آموزه‌های قـرآن کریم و معصومین(علیهم‌السلام) در تربیت علمی و آداب تعلیم و تعلم و فعال کردن مساجد درحکم پایگاه‌های علمی و فرهنگی؛

۳. تعیین مراکز و مراجع غیررسـمی با حضور اسـتادان پیشکسوت و دارای حسـن سابقه و بی‌طرف، به منظور تقلیل شکایات آموزشی و پژوهشی در مؤسسات علمی و همچنین ایجاد دادگاه ویژه و تخصصی علمی و فناوری در حوزهٔ قضایی با مأموریت رسیدگی به دادخواهی‌ها و شکایات در این زمینه؛

۴. برنامه‌ریزی مؤثر برای نهادهای اجتماعی و فرهنگی و جلب مشارکت خانواده‌ها و نهادهای غیردولتی؛

۵. بازتعریف و ارتقای جایگاه خانواده در حکم بنیادی‌ترین نهاد تعلیم و تربیت از طریق:

- تدوین برنامهٔ جامع مشارکت میان خانواده، نهادهای تربیتی و آموزشی؛
- تدوین دوره‌های خاص آموزشی ازدواج و تربیت فرزند برای اعضای خانواده.

۶. فرهنگ‌سازی برای تقویت جنبش نرم‌افزاری و تولید بومی علم از طریق:

- ارتقای آگاهیهای علمی عمومی در ابعاد مختلف فرهنگی، سیاسی، و اقتصادی متناسب با نیازمندیهای سند چشم‌انداز؛
- ایجاد فضای بازتولید علم و فکر از طریق کانونها و کرسیهای آزاداندیشی و نظریه‌پردازی، مناظرات علمی و حمایت از آزاداندیشی علمی و جدال احسن و نقدپذیری عالمانه؛
- تقویت روحیهٔ حقیقت‌جویی و گسترش فرهنگ پرسشگری و علم‌پژوهی بر اساس تفکر خلاق و نقاد در نظام علم و فناوری کشور مبتنی بر روحیهٔ خودباوری و تعهد اجتماعی و مبارزه با علل ترویج مدرک‌گرایی؛
- تقویت آموزش و پژوهش در حوزهٔ فناوری‌های هویت‌ساز؛

۷. افزایش منزلت و صلاحیت حرفه‌ای و مرجعیت علمی و اجتماعی معلمان، استادان؛ و پژوهشگران و ایجاد محرکهای انگیزشی و تشویقی برای جلب نخبگان جامعه به سمت حرفه‌های معلمی و استادی؛

۸. بازتعریف رسالت اجتماعی دانشمندان و ارتقای مشارکت نقش‌آفرینان علم و فناوری در ترویج فرهنگ احترام به ارزشهای اصیل جامعه، تعمیق ارزشهای ایرانی و اسلامی و ترویج ذخیره‌های فرهنگی ایرانیان از طریق:

- فراهم سـازی بسـتر ساختاری برای تکوین و ترویج اخلاق حرفه‌ای نقش‌آفرینان علم و فناوری در تعامل با جامعه و در بستر ارزشهای ایرانی و اسلامی؛
- تقویت اخلاق حرفه‌ای استادان و دانشجویان اعم از اخلاق در آموزش، پژوهش و ارائهٔ خدمات؛
- نهادینه‌سازی تعهد و انضباط اجتماعی، قانون‌مداری و فرهنگ تلاش برای گسترش عدالت، رفاه و سلامت جامعه در دانش‌آموختگان.

راهبرد کلان ۳

ایفای نقش مؤثر چرخهٔ علم، فناوری و نوآوری برای توسعه و تحقق اقتصاد دانش‌بنیان

راهبردها

۱. ترویج فرهنگ کسـب وکار دانش‌بنیان و ارتقای توانایی علمی، فناوری و مهارتی افراد بر اسـاس نیازهای جامعه و ایجاد آمادگی جهت پذیرش مسؤولیت‌های شغلی؛

- تسهیل سازمان‌دهی و رتبه‌بندی شرکتها، مراکز پژوهشی غیردولتی و انجمنهای علمی و حمایت ارجاع کار به آنها؛
- تسهیل کلیهٔ مراحل راه‌اندازی و فعالیت شرکتهای دانش‌بنیان اعم از اخذ پروانه و مجوز، امور واردات و صادرات، بیمه، استقرار در شهرها و برخورداری از معافیتهای مالیاتی و حقوق گمرکی و کمکهای بلاعوض؛
- تقویت بخش خصوصی برای توسعهٔ آموزش مهارتهای پیشرفته، به منظور افزایش سهم نیروی انسانی متخصص در بازارهای بین‌المللی

۲. افزایش سهم علم و فناوری در توانمندسازی و توسعهٔ بهره‌وری صنعتی و خدمات تخصصی و عمومی از طریق:

- افزایش سهم آموزش و کالاها و خدمات دانش‌پایه در تولید ناخالص داخلی کشور؛
- کاربردی‌کردن و تجاری‌سازی محصولات آموزش عالی؛
- توسعه و ارتقای سهم بنگاه‌های اقتصادی و تجاری در تولید و تجاری‌سازی علم و فناوری؛
- ایجاد و توسعهٔ نهادهای مالی خطرپذیر و صندوقهای حمایت از تجاری‌سازی برای تقویت کارآفرینی فناورانه؛
- افزایش مسؤولیت‌پذیری در سازمانهای اجرایی برای شناسایی، سامان‌دهی و بهره‌گیری مناسب از پژوهشهای انجام‌شده در کشور
- توسـعهٔ سـازوکارهای نهادی مانند بازارسازی برای محصولات نوآورانه و حمایت از طریق خریدهای دولتی و ایجاد مناطق آزاد حمایت

از تولید محصولات نوآورانه؛

- نهادسازی برای هدایت خریدهای دولتی به سمت تشویق نوآوری؛
- ایجاد نهادهای پشتیبانی از ایجاد و بهبود بنگاه‌های کارآفرین.

۳. ایجاد سازوکار تسهیل‌کننده فرایند عرضه و تقاضای علم و فناوری در کشور و ارتقای توانمندی و توسعهٔ زیرساختهای رقابت‌پذیری تولیدات، خدمات و محصولات فناوری؛

- تصویب و به‌کارگیری سیاستهای مناسب تشویق نوآوران؛
- برپایی و توسعهٔ فن بازارهای مشترک با دیگر کشورها؛
- ایجاد نهادهای انتقال فناوری، تعامل بخشهای تحقیقاتی و صنعتی(از قبیل مراکز انتقال فناوری، مراکز لیسانس فناوری، مراکز تجاری‌سازی، مراکز ثبت اختراع و اکتشاف، مراکز تعاونی)
- برقراری موازنهٔ تراز تجاری محصولات و خدمات در مبادلات علم و فناوری؛
- ارتقای توانمندی و توسعهٔ زیرساختهای رقابت‌پذیری تولیدات، خدمات و محصولات فناوریهای نوین؛
- ایجاد خوشه‌های دانش متناظر با خوشه‌های صنعت بومی.

۴. ایجاد فضای رقابتی در عرصهٔ پژوهش کشور از طریق:

- تشویق دانشگاهها و اعضای هیئت علمی به تأسیس شرکتهای دانش‌بنیان با مشارکت سهامی دانشگاهها؛
- ایجاد سازوکار برای واگذاری طرحهای پژوهشی به شکل رقابتی به نحوی که بخش خصوصی هم توان رقابت با دانشگاهها و شرکتها را داشته باشد.

۵. نهادینه و کارآمد کردن فرایندهای تولید، انتقال، جذب و انتشار علم و فناوری؛

- ایجاد و توسعهٔ مراکز تحقیق و فناوری در داخل و خارج کشور برای ورود و بومی‌سازی فناوری و انتشارات؛
- توسعهٔ نهادهای مورد نیاز برای یادگیری فعال نوآوریهای توسعه‌یافته در خارج از کشور؛
- افزایش هماهنگی میان سیاستهای وزارتخانه‌های صنعتی و بازرگانی با هدف یکپارچه‌سازی سیاستها و ابزارهای حمایتی تولید و تجاری‌سازی دستاوردهای فناوری؛
- به‌کارگیری درصدی از اعتبارات و طرحهای توسعه‌ای بزرگ کشور در انتقال فناوری از طریق شرکتهای خصوصی داخلی و اشخاص حقیقی و حقوقی بین‌المللی؛
- تقویت نظامهای حمایتی پارکها و مراکز رشد انجمنهای علمی، واحدهای طراحی، مهندسی، نمونه‌سازی مشاوران فکری، مدیریتی و علمی؛
- اتکای فرآیندهای انتقال فناوری به فعالیتهای مراکز تحقیق و توسعه؛
- توسعهٔ نهادهای خدمات مشاورهٔ انتقال فناوری؛
- ایجاد نهادهای حمایت از فناوری و نوآوری؛
- تقویت سازوکارهای یادگیری فناوری در قراردادهای انتقال فناوری؛
- الزام مدیریت انتقال فناوری به تدوین و مستندسازی دانش فنی فناوریهای انتقالی؛
- ایجاد سازوکارهای لازم برای بومی‌سازی و انتشار فناوری‌ها.

راهبرد کلان ۴

نهادینه کردن مدیریت دانش و ابتنای مدیریت جامعه بر دانش ـ به‌ویژه دانش بومی ـ به منظور تحقق مدیریت حکمت‌بنیان در نهادهای علمی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و دفاعی- امنیتی

راهبردها

۱. اجرای فرایند مدیریت دانش در نهادهای مختلف علمی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و دفاعی و امنیتی از طریق:

- طراحی نظام مدیریت دانش و اطلاعات در سازمانها برای تبدیل دانش ضمنی به دانش صریح؛
- تقویت فرایندهای تبدیل دانشهای ضمنی به دانشهای صریح؛
- توسعهٔ روشهای روان‌سازی جریان رسمی و غیررسمی دانش در ابعاد ملی و بین‌المللی؛
- توسعه و تقویت زیرساختهای فناوری اطلاعات و ارتباطات و فراهم‌سازی بسترهای ساختاری برای تشکیل جامعهٔ اطلاعاتی جریان آزاد گردش اطلاعات؛

- پی‌جویی اهداف مبتنی بر مدیریت دانش در برنامه‌های آموزشی در کلیهٔ سطوح.

۲. ارتباط مستمر و هم‌افزا در بین سه جریان تولید، کاربرد و توسعهٔ دانش و تقویت فرایند تبدیل اندیشه به محصول از طریق:

- توسعهٔ مراکز جدید و نهادهای واسط (حقوقی، مالی، فنی) با هدف تولید و عرضهٔ دانش و تبدیل آن به محصول؛
- ایجاد شبکه‌های تولید، انتشار و به‌کارگیری دانش با تقویت و یکپارچه‌سازی فعالیتهای نهادهای چرخهٔ علم، فناوری و نوآوری و تشویق نخبگان، دانشمندان و متخصصان به عضویت چندجانبه در این شبکه‌ها؛
- ایجاد شبکه‌های تحقیقاتی و فناوری به منظور افزایش تعاملات و شکل‌گیری انتقال و انتشار دانش؛
- ایجاد و تقویت شبکه‌های جریان داده- اطلاعات- دانش با حمایت از ایجاد بانکهای اطلاعاتی علمی و فناوری، پایگاههای استنادی و گسترش نشریات علمی به منظور انتقال و انتشار دانش؛
- استقرار نظام ثبتی و سنجش علم، فناوری و نوآوری؛
- ایجاد بانک اطلاعاتی کارآمد و روزآمد برای اعضای هیئت علمی، کتب و منابع علمی موجود، پژوهشها و تحقیقات انجام شده، مقالات خارجی و داخلی، رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها و موضوعات ضروری جامعه برای پژوهش؛
- ایجاد خوشه‌های صنعتی و تجاری با تأکید بر تقویت تعاملات فعالان کسب و کار و مراکز تحقیقاتی و دانشگاهها.

۳. بسترسازی مشارکت نهادی نقش‌آفرینان دانش در نظام تصمیم‌گیری کلان کشور و نهادینه کردن فرهنگ پژوهش و ارزیابی و نظارت در سطوح مختلف تصمیم‌گیری از طریق:

- تدوین لایحهٔ قانونی انجام کلیهٔ برنامه‌ریزیها و تصمیم‌گیریها بر مبنای پژوهشهای تأییدشده در مراکز و انجمنهای علمی مرتبط؛
- تعریف ارتباط مشخص و نظام‌مند بین وزارتخانه‌ها با رشته‌ها و دانشکده‌های ذی‌ربط به منظور استفاده از تخصصهای ذی‌ربط در مدیریت جامعه و تقویت انگیزهٔ خبرگان ذیصلاح در حوزه‌های مختلف برای مشارکت در سیاستگذاری و برنامه‌ریزیهای کشور؛
- ایجاد مدیریت پژوهش در وزارتخانه‌ها و دستگاههای کشور (و حرکت در مسیر حذف مراکز پژوهشی وابسته) به منظور تعیین نیازهای پژوهشی و ارجاع آن به دانشگاهها و مراکز علمی و پژوهشی به منظور انجام گرفتن امور حاکمیتی در عرصهٔ پژوهش .
- اولویت دادن به پژوهشگران داخلی در خصوص واگذاری طرحهای ملی

راهبرد کلان۵

نهادینه کردن نگرش اسلامی به علم و تسریع در فرایندهای اسلامی شدن نهادهای آموزشی به منظور تمدن‌سازی

راهبردها:

۱. طراحی و بازنگری در برنامه‌ها و متون آموزشی ــ خصوصاً مقطع آموزش عمومی ــ به منظور نهادینه‌سازی نگرش اسلامی از طریق:

- ورود مبانی نظری و ارزشی و نگرش اسلامی در برنامه‌ها و محتواها و جهت‌گیریهای آموزشی؛
- تبیین و ارائهٔ هماهنگ یافته‌های علوم جدید با آموزه‌های دینی؛
- اصلاح رویکردهای سکولاریستی و اومانیستی؛
- تدوین واحدهای درسی در زمینهٔ فلسفهٔ طبیعی مبتنی بر دیدگاه اسلام به عالم طبیعت
- تدوین واحدهای درسی تبیین رابطهٔ علوم طبیعی و دین.

۲. سازمان‌دهی و انسجام‌بخشی و نهادینه‌سازی کرسیهای نقد، نظریه‌پردازی، نوآوری و شبکه‌های تفکر در حوزه‌های معرفتی مبتنی بر سنت نبوی و علوی و مکتب اهل بیت (ع) و کارآمد ساختن نظام اسلامی از طریق:

- حمایت از شبکه‌های تفکر دینی در حوزه‌های مختلف دانش خصوصاً علوم انسانی؛
- حمایت از گسترش و تعمیق نگرش توحیدی در تمام حوزه‌های معرفت؛
- زمینه‌سازی برای تولید علم دینی و نظریه‌پردازی، به‌خصوص در عرصه‌های علوم انسانی بر اساس مبانی و نگرش توحیدی و الهی؛
- ایجاد کرسیهای مشترک میان دانشمندان علوم طبیعی و فلاسفه و اسلام‌شناسان برای بررسی چالشهای حوزهٔ علم و دین.

۳. تبیین مبانی نظری و معرفت‌شناختی توسعهٔ علمی و توسعهٔ ملی بر اساس ارزشهای اسلامی با هدف ارتقای کیفیت و بهبود ارتباط در بین آنها؛

۴. تعامل مؤثر و سازندهٔ معرفتی، فلسفی و کارکردی نهادهای علمی حوزوی و دانشگاهی از طریق:

- تأسیس پژوهشکده‌های علم و دین با حضور استادان حوزه و دانشگاه به منظور کشف راهکارهای معاضدت میان علم و دین؛
- بهره‌گیری مؤثر و نظام‌مند از استادان حوزه در دانشگاه و بالعکس به منظور گشودن باب تعاملات فکری؛

- تقویت نهادهای حوزوی در عرصهٔ مطالعات و تحقیقات علوم انسانی.

۵. عملیاتی‌کردن سیاستهای راهبردی« اسلامی شدن مراکز آموزشی» و تدوین برنامهٔ جامع ارتقای معرفت و تربیت دینی دانشجویان با توجه به مقتضیات زمان از طریق:

- ارتقای سطح دانش و معرفت دینی، سیاسی و اجتماعی دانشگاهیان متناسب با رشتهٔ تخصصی، علایق و تجارب آنان؛
- برنامه‌ریزی به منظور توأم ساختن فعالیتهای آموزشی و پژوهشی اعضای هیئت علمی با نقش تربیتی و اخلاقی آنان در مراکز آموزشی و سطح جامعه؛
- قانونمندکردن فعالیتهای سیاسی و فرهنگی استادان و دانشجویان به منظور فراهم آوردن محیطی سالم، آزاد و مطمئن برای بحث و گفتگو، تحرک، فعالیت و ارتقای اندیشهٔ دینی؛

۶. حمایت از فعالیتهای آموزشی و پژوهشی و تولیدات علمی با رویکرد اسلامی در عرصهٔ فلسفه‌های مضاف و علوم انسانی؛

۷. بسترسازی برای تأسیس دوره‌های تخصصی آموزش علوم، آموزش تاریخ، آموزش جغرافیا و .... با رویکرد اسلامی.

راهبرد کلان ۶

تحول، نوسازی و حرکت در مسیر تحقق عدالت آموزشی در نظام آموزشی اعم از آموزش و پرورش و آموزش عالی با توجه به آمایش سرزمین

راهبردها:

۱. تعیین، تأسیس و گسترش رشته‌های ضروری در تمام حوزه‌های علم بر اساس نیازهای منطقه‌ای، چشم‌انداز ترسیم شده و اصول و ارزشهای حاکم (استقلال، عدالت و دیگر فضایل).

۲. بازطراحی نظام آموزش عالی کشور با هدف تقویت یکپارچگی و انسجام در اجرای مأموریتها و دستیابی به اهداف از طریق:

- بازتعریف مأموریت دانشگاه از صرف آموزش به آموزش، پژوهش و کارآفرینی و برقراری جریان مستمر علمی و فنی بین نهادهای تحقیقاتی و بنگاههای اقتصادی و اجتماعی به منظور رفع نیازهای جامعه و کاربردی کردن علم و فناوری و تقویت تقاضامحوری؛
- انتخاب، سطح‌بندی و تقویت تعدادی از دانشگاهها در خصوص آموزش و تربیت در حوزه‌های اولویت‌دار علم و فناوری ملی در آن دانشگاهها؛
- ایجاد و توسعهٔ قطبهای علمی به منظور انجام دادن فعالیتهای تحقیقاتی ویژه در حوزه‌های اولویت‌دار؛
- اعطای مأموریت ویژه به برخی از مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی ممتاز به منظور گسترش مرزهای دانش از طریق نخبه‌پروری در حوزه‌های علوم پایه، علوم کاربردی، علوم حوزهٔ سلامت و فناوریهای نوظهور؛
- اعطای مأموریت ویژه به برخی از مراکز حوزوی ممتاز به منظور تولید دانش بومی و گسترش مرزهای دانش از طریق نخبه‌پروری در حوزه‌های علوم انسانی و اسلامی؛
- حمایت ویژه از برخی دانشگاههای موجود و مستعد احراز رتبه‌های ممتاز در رتبه‌بندی جهانی؛
- تأسیس و راه‌اندازی مراکزی با همکاری حوزه و دانشگاه با مأموریت گسترش مرزهای دانش در عرصهٔ هنر ایرانی- اسلامی

۳. طراحی مدل گسترش آموزش عالی کشور متناسب با نوع مؤسسات آموزش عالی، اوضاع اقلیمی و نیازهای جامعه و اشتغال فارغ‌التحصیلان از طریق:

- تأسیس صندوق ملی علم و فناوری برای هدایت منابع و بودجه‌های آموزشی و پژوهشی به سوی نیازهای ملی؛
- جهت‌دهی دانشگاههای برتر کشور به اهتمام بیشتر در تربیت محقق و آموزش تحصیلات تکمیلی و تمرکز بیشتر امکانات و ظرفیت علمی دانشگاهها بر گرایشهای اولویت‌دار در هر رشته؛
- تنظیم ظرفیت دانشگاههای کشور در مقاطع و حوزه‌های مختلف علمی متناسب با رتبهٔ علمی دانشگاههای کشور و نیازهای حال و آینده؛
- شناسایی و رصد کردن دائمی ظرفیتهای بالقوهٔ محیطی و محلی و اقتضائات اجتماعی برای بهره‌وری مطلوب آموزش عالی و پاسخگویی پیوسته و پویا به اقتضائات؛
- گسترش و تأسیس دانشکده‌ها و رشته‌های تحصیلی در مناطق مختلف کشور با ملاحظهٔ آمایش سرزمین.

۴. تسری سیاستهای کلی اصل ۴۴ به حوزهٔ آموزش عالی کشور با حفظ کارکردهای سیاستگذاری و نظارتی دولت از طریق:

- افزایش ظرفیت پذیرش دانشجویان خارجی؛
- افزایش مشارکت اعضای هیئت علمی در مدیریت دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی و افزایش استقلال دانشگاهها و هدایت مبتنی بر هیئت أمنا در چارچوب سیاستها و اهداف تعیین‌شدهٔ نظام؛
- تقویت استقلال دانشگاههای مادر و ایجاد زیرخوشه‌های دانشگاهی مستقل متکی به دانشگاههای مادر با بهره‌گیری از نخبگان برجسته

و مدیران شناخته‌شدهٔ ملی در چارچوب سیاستها و اهداف تعیین‌شدهٔ نظام؛

- حمایت از شکل‌گیری و توسعهٔ دانشگاههای غیردولتی مبتنی بر اهداف و ارزشهای نظام اسلامی؛

۵. تقویت نظارت و اعمال سیاستهای آموزشی و پژوهشی کشور در دانشگاهها، خصوصاً دانشگاههای غیردولتی؛

- ارزیابی استادان و توسعهٔ واحدهای درسیِ موردکاوی در رشته‌های ذیربط(مطالعات موردی)؛
- طراحی و استقرار نظام جامع اعتبارسنجی، رتبه‌بندی و تضمین کیفیت در نظام آموزشی.

۶. ارتقای بهره‌وری آموزشی و پژوهشی از طریق:

- ارتقای کیفیت نظام مدیریت و تصمیم‌گیری در آموزش؛
- ایجاد جو رقابت واقعی و سالم در همهٔ ابعاد نظام علمی کشور؛
- نهادینه‌کردن فرهنگ آموزش برای پژوهش، پژوهش‌محور کردن آموزش و مسئله محور کردن پژوهش؛
- غنابخشی به محتوای آموزشی و بهره‌گیری از فناوریها، شیوه‌ها و روشهای جدید آموزشی در نظام آموزش عالی کشور؛
- تقویت و گسترش امکانات پژوهشی و دستیابی به اطلاعات و مدارک علمی؛
- بازتعریف نظام ارتقای استادان و پژوهشگران بر اساس ضوابط کیفی؛
- سیاستگذاری مناسب برای جذب و نگهداری استادان ذی‌صلاح و نخبه؛
- تقویت حضور تمام‌وقت استادان در دانشگاهها و گسترش تعاملات علمی استاد و دانشجو در خارج از کلاس؛
- ایجاد فرصتهای مطالعاتی مناسب برای تقویت دانش و مهارت علمی استادان در تولید علم و نظریه‌پردازی؛
- کاربردی کردن و تجاری‌سازی محصولات آموزش عالی.

۷. بازتعریف جایگاه فرهنگستانها و نوع تعامل آنها با دانشگاهها، حوزه‌های علمیه و پژوهشگاههای کشور؛

۸. تأسیس سازمان مستقل و قوی نظارت بر برنامه‌های آموزشی و تربیتی مراکز آموزش عالی به منظور ارتقای کیفی سطح آموزش و تربیت، به‌خصوص در حوزهٔ علوم انسانی؛

۹. توجه به نظام آموزش و پرورش در حکم سرمایهٔ ملی با تأکید بر:

- پرهیز از رویکرد اقتصادی به آموزش و پرورش و افزایش سهم آموزش دورهٔ عمومی از بودجهٔ دولت؛
- تقویت مشارکت عمومی در تعلیم و تربیت و گسترش و تقویت شعار «همه برای تعلیم و تربیت»؛
- تقویت نظام استعدادیابی و هدایت تحصیلی برای انتقال به هر یک از دوره‌های سه‌گانه آموزش عمومی و در نظر گرفتن اقتضائات محلی، جنسیتی و استعدادهای خاص در برنامه‌ریزی آموزشی؛

۱۰. بازنگری در برنامه‌های درسی و محتواهای آموزشی به منظور انطباق با تمامی نیازهای واقعی فردی، خانوادگی و اجتماعی دانش‌آموزان با تأکید بر:

- توانمندسازی دانش‌آموزان برای ورود به عرصه‌های مختلف زندگی و تعمیق حیات دینی و پرهیز از جهت‌گیری محض دورهٔ آموزش عمومی به سمت آموزش عالی؛
- شناسایی و رصد کردن دائمی ظرفیتهای بالقوهٔ محیطی و محلی و اقتضائات اجتماعی برای بهره‌وری مطلوب آموزش و پرورش و پاسخگویی پیوسته و پویا به اقتضائات؛
- بازنگری در طرح و محتوای نظام آموزشی کشور با هدف تقویت روابط حوزه‌های مختلف آموزشی (اعم از آموزشهای عمومی، مهارتی و عالی) و پشتیبانی مقاطع مختلف تحصیلی از یکدیگر؛
- سازمان‌دهی نظامهای حرفه‌ای مبتنی بر دانش علمی و فنی برای ادارهٔ واحدهای اقتصادی، اجتماعی و همگانی کردن فرهنگ مهارت‌گرایی، پژوهش‌محوری و کارآفرینی در نظام علم، فناوری و نوآوری؛
- ساماندهی و جهت‌مدار کردن آموزشهای عمومی متناسب با آموزشهای مهارتی و عالی؛
- سامان دادن به کتابها، نشریات، سایتها و وبلاگهای آموزشی و کمک آموزشی برای اهداف واقعی تربیت علمی تعیین‌شده در برنامه‌های درسی و تمرکز مسؤولیت سامان‌دهی، نظارت و صدور تأییدیهٔ علمی این آثار در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی؛
- تقویت محتوا و جایگاه رشته‌های معارف اسلامی و علوم انسانی در بین رشته‌های نظری دورهٔ متوسطه و پیش‌دانشگاهی و جهت‌دهی نخبگان به سمت تحصیل در این رشته‌ها؛
- تکمیل و عملیاتی‌کردن سند ملی آموزش و پرورش و سند ملی برنامهٔ درسی در تمامی ساختار آموزش و پرورش.

۱۱. بالا بردن توان مدیریت منابع انسانی در نهاد آموزش و پرورش از طریق:

- تقویت نظام شایسته‌سالاری و تخصص‌گرایی در مدیریت‌های این نهاد؛

- برنامه‌ریزی درازمدت و کوتاه‌مدت برای گزینش و جذب نیروی انسانی متخصص، متعهد و باانگیزهٔ الهی برای حرفهٔ معلمی.

۱۲. ارتقای کیفی حرفهٔ معلمی از طریق:

- تدوین طرح جامع دورهٔ تربیت معلم، از کارشناسی تا دکتری؛
- تأسیس و تقویت دوره‌های تخصصی آموزش علوم مختلف از قبیل فیزیک، جغرافیا و تاریخ؛
- توسعهٔ انجمنهای علمی معلمان و واگذاری پژوهشها، طراحی سؤال و تولید مواد آموزشی و کمک آموزشی به آنها؛
- برقراری دورهٔ خاص تعلیم و تربیت دینی برای تمام دبیران و مدیران؛
- اولویت دادن به حل مشکلات معلمان و ارتقای جایگاه اجتماعی و توانایی علمی و عملی ایشان؛
- تک‌شغلی شدن معلمان و تمرکز کار آنها بر تدریس و اختصاص بخشی از ساعات موظف معلمان به پژوهش و مطالعه.

۱۳. اصلاح ساختار مدرسه به منظور تقدم دادن هدفهای تربیتی بر آموزشی از طریق:

- افزایش اختیارات و مسؤولیتهای مدرسه در عین حفظ برنامه‌ریزی متمرکز و ارزشیابی مستمر و همه‌جانبه؛
- تدوین برنامهٔ همکاری اولیای دانش‌آموزان با مدرسه برای نیل به وحدت نظری در روشهای تربیتی و آموزشی.
- برنامه‌ریزی برای رشد خلاقیتهای علمی، هنری و مهارتی دانش‌آموزان.

۱۴. تقویت تفکر منطقی، خلاق و جستجوگر در دانش‌آموزان از طریق:

- برنامه‌ریزی برای تربیت تفکر منطقی و عقلی در تمام دوره‌های تحصیلی در تمام رشته‌ها؛

۱۵. ایجاد فرصتهای عادلانه و بسترسازی برای دسترسی همگانی به آموزش عمومی و عالی؛

۱۶. هدفمند کردن یارانه‌ها در بخش آموزش عالی کشور از قبیل:

- تقویت نظام بورسیهٔ دانشجو به منظور حمایت از اقتصاد خانواده و کاهش سن ازدواج و منطقی کردن تعهدات دولت در قبال هزینه‌های آموزش عالی؛
- توسعهٔ امکانات و بهبود وضعیت در مناطقی که پیشرفت کمتری داشته‌اند برای جبران فاصله‌ها و نزدیکی به عدالت اجتماعی؛

۱۷. معماری نظام علم و فناوری کشور بر اساس ویژگیهای فرهنگی و اقلیمی کشور از طریق:

- ایجاد خوشه‌های دانش متناظر با خوشه‌های صنعت بومی؛
- تأسیس دانشکده‌ها و رشته‌های تحصیلی متناسب با نیازهای منطقه‌ای و محلی؛

۱۸. تمرکززدایی در حوزهٔ آموزش عالی و تأسیس قطبهای مختلف علم و فناوری در مناطق مختلف کشور؛

۱۹. بهره‌گیری از ظرفیتهای قومی و خرده‌فرهنگهای محلی در تعامل با دانش جهانی به صورت بستری برای فناوری و نوآوری؛

۲۰. تسهیل مقررات برای استفاده از منابع دانشی (استاد، کلاس، آزمایشگاه، منابع اطلاعاتی و تحقیقاتی و دیگر موارد) در بین دانشگاهها و حوزه‌های علمیه؛

۲۱. توسعهٔ فناوری اطلاعات و ارتباطات در حیطهٔ آموزش عالی به منظور استفادهٔ همگانی از آموزش و ارائهٔ محتوای آموزشی کلیهٔ رشته‌های دانشگاهی و حوزوی در شبکهٔ جهانی اینترنت.

راهبرد کلان ۷

جهت‌دهی آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری به سمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی و اقتضائات کشور با توجه به آمایش سرزمین و نوآوری در مرزهای دانش برای تحقق مرجعیت علمی

راهبردها:

۱. اولویت‌بندی و سیاستگذاری مستمر و پویای علم و فناوری بر پایهٔ تأمین نیازهای جامعه، تحولات جهانی و تحقق مرجعیت علمی کشور از طریق:

- تقویت آموزش، پژوهش و فناوری در حوزهٔ فناوری زیستی (بیوتکنولوژی) و در ابعاد میکرو و نانو در حوزه‌های مختلف علوم؛
- جهت‌گیری آموزش و پژوهش به سمت حل مسائل و مشکلات فعلی و آتی کشور و نوآوری در مرزهای دانش؛
- جهت‌دهی بودجهٔ دولت به بخشهای دارای اولویت در نقشهٔ جامع؛

۲. توجه ویژه به نقش مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی ممتاز در رفع نیازهای جامعهٔ و تحقق جامعهٔ سالم عدالت‌محور و حرکت در مرزهای دانش در عرصه‌های بین‌المللی؛

۳. توسعه و متوازن‌سازی زیرساختها، امکانات و تجهیزات متناسب با سیاستها و راهبردهای توسعهٔ علم، فناوری و نوآوری از طریق:

- ایجاد و توسعهٔ آزمایشگاههای ملی و مراکز مشاوره‌ای تحقیقاتی و فناوری در سطح ملی؛

- ارتقای کمی و کیفی آزمایشگاههای اساسی و عمده در مقیاس ملی و منطقه‌ای؛
- توسعهٔ علوم ریاضی از جمله ریاضیات غیرخطی، ریاضیات گسسته، مدل‌سازی، فازی و سیستم‌های دینامیک؛
- ایجاد و توسعهٔ مؤسسات مطالعه و پژوهش در علوم انسانی با رویکرد بومی‌سازی این علوم و متناسب‌سازی آنها با نیازها و اقتضائات فرهنگ ایرانی ـ اسلامی؛
- فراهم ساختن زیرساختهای چابکی، انعطاف‌پذیری و استقلال نهادهای علم و فناوری؛

۴. ارتقای سطح شاخصهای بهره‌وری در نظام علم، فناوری و نوآوری کشور؛

۵. جهت‌دهی برنامه‌های توسعهٔ فناوری به سوی نیاز واقعی جامعه، نداشتن تأثیرات تخریبی زیست‌محیطی و معنوی و کاهش مصرف‌گرایی از طریق:

- تأسیس و گسترش رشته‌های علمی و حمایت مستقیم از بخشهایی که اولویت دارند و به استقلال و خودکفایی در حوزهٔ نیازهای ضروری و اولیهٔ جامعه (سلامت، غذا، مسکن، اشتغال و ازدواج) کمک می‌کنند؛ ولی الزاماً در کانون توجه بخش خصوصی قرار ندارند؛
- ایجاد برنامه‌های تشویقی و تعیین جوایز ملی برای متخصصانی که فناوری مناسب با نیازهای واقعی جامعه پدید آورند؛
- تغییر نظام انگیزشی پژوهشگران کشور به توجه به اقتضائات ملی و تاثیرگذاری برای رفع نیازهای واقعی کشور.

راهبرد کلان ۸

تربیت و توانمندسازی سرمایهٔ انسانی با تأکید بر پرورش انسانهای شایسته، کارآفرین، خودباور، خلاق، نوآور و توانا به عنوان عامل اصلی توسعهٔ علم، فناوری و نوآوری در کشور متناسب با ارزشهای اسلامی و نیازهای جامعه

راهبردها

۱. طراحی و تقویت نظام جامع استعدادیابی و هدایت تحصیلی به منظور هدایت مناسب دانش‌آموزان، طلاب و دانشجویان به سوی رشته‌های علمی متناسب با استعداد، علاقه‌مندی و تواناییهای آنها و اولویت‌های کشور؛

۲. تدارک برنامه‌های تربیتی و فرهنگی درازمدت برای بالا بردن سطح توقع آرمانیِ دانش‌آموزان و دانشجویان و استادان از تعلیم و تعلم؛

۳. بازتعریف نظام پذیرش دانشجو در آموزش عالی کشور از طریق:

- تنوع‌بخشی در شیوه‌های پذیرش و آموزش؛
- تقویت بخش خصوصی برای توسعهٔ آموزشهای تخصصی، به‌ویژه آموزش مهارت‌های پیشرفته؛

۴. بهبود هرم ترکیب نیروی انسانی نظام به‌منظورتحقق دانشگاه تمدن‌ساز از طریق:

- توسعهٔ کمی و کیفی دوره‌های تحصیلات تکمیلی متناسب با نیازهای علمی و فناوری جامعه و دستیابی به مرزهای دانش؛
- سازمان‌دهی و مدیریت امور پژوهشگران کشور اعم از دولتی و غیردولتی؛
- توسعهٔ توان جذب و به‌کارگیریِ منابع انسانی متخصص در مراکز علمی دولتی و خصوصی؛
- بازتعریف نظام انتصاب و ارتقای مدیران نهادهای آموزشی و پژوهشی، استادان و پژوهشگران بر اساس ملاکهای کیفی و تقویت نظام شایسته‌سالاری در نهادهای آموزشی.

۵. تکریم و حمایت نظریه‌پردازان، نوآوران، پژوهشگران و مدیران پژوهشی از طریق:

- وضع قوانین و مقررات مالکیت فکری و ایجاد فرصتهای مناسب علمی و پژوهشی و برای تولید علم و فناوری؛
- جلب مشارکت مؤثر متخصصان و پژوهشگران (ایرانی و غیر ایرانی) مقیم خارج از کشور؛
- توسعه و تقویت سازوکارهای بهره‌گیری جامعهٔ علمی از صاحبان مهارت و خبرگان بدون مدرک؛
- تحرک‌بخشی قانونی و انعطاف‌پذیر به نیروهای متخصص در سازمانهای علمی، فنی، اقتصادی و فرهنگی

۶. زمینه‌سازی برای افزایش کار جمعی و همکاری علمی و تحقیقاتی در بین پژوهشگران، استادان، دانشجویان و طلاب در عرصه‌های مختلف علم و فناوری

۷. افزایش بهره‌وری منابع انسانی مراکز علمی و پژوهشی از طریق تقویت روحیهٔ تلاش جهادی، تمام‌وقت کردن استادان و معلمان و گسترش تعاملات معلم و متعلم توأم با تأمین رفاه استادان و معلمان؛

۸. توسعهٔ مهارتهای تحقیقاتی استادان و محققان و پژوهشگران از قبیل تفکر منطقی، روشهای آماری، توسعهٔ دسترسی به منابع اطلاعاتی؛

۹. مبارزه با فرهنگ ریاکاری در محیطهای علمی و ایجاد رویکرد شایسته‌سالاری برای انتصاب افراد در جایگاههای مدیریتی؛

۱۰. استفاده از نخبگان، دانشمندان، اعضای هیئت علمی، مدیران و متخصصان بازنشسته و شاغل دولتی و غیردولتی در آموزش، پژوهش

و انتقال تجربه.

راهبرد کلان ۹

تعامل فعال و اثرگذار با کشورهای دیگر و تقسیم کار بین‌المللی ـ به‌ویژه در کشورهای منطقه و در جهان اسلام ـ بر اساس اصول عزت، حکمت، مصلحت، بهره‌برداری از ظرفیتهای علمی و فناوری کشورهای دیگر، و مشارکت فعال در شکل‌گیری جامعهٔ اطلاعاتی برای تحقق تمدن جدید اسلامی

راهبردها

۱. توسعهٔ زبان فارسی به یکی از زبان‌های علمی در سطح جهان از طریق:

- حمایت از تأسیس رشتهٔ زبان فارسی در دانشگاههای مختلف جهان؛
- افزایش ظرفیت پذیرش دانشجویان و طلاب خارجی با تأکید بر افراد تبعهٔ کشورهای همسایه و کشورهای جهان اسلام؛
- پذیرش دانشجو و طلبه از بین متقاضیان مشتاق تحصیل داخلی و خارجی برای تحصیل در رشته‌های نوین و بین‌رشته‌ای به صورت بین‌المللی به منظور گسترش زبان فارسی و بسترسازی مرجعیت علمی کشور با اولویت‌دهی به جوامع عضو قطب جهان اسلام؛
- تقویت جریان معادل‌سازی واژگان علمی در تمام رشته‌ها و تأکید بر نگارش مقالات علمی- تخصصی به زبان روان فارسی و تأسیس پژوهشکده‌هایی برای معادل‌سازی واژگان علمی در زبان فارسی برای روزآمد نگه داشتن زبان و تبدیل آن به زبان علمی بین‌المللی.

۲. توسعه و تقویت شبکه‌های مناسبات درون‌نهادی، برون‌نهادی، ملی و فراملی دانشمندان و پژوهشگران و تقسیم کار بین‌المللی با اولویت جوامع عضو قطب جهان اسلام برای تقویت و معماری تمدن نوین اسلامی از طریق:

- تقسیم کار بین‌المللی با اولویت جوامع عضو قطب جهان اسلام با توجه به مزیتهای نسبی و منابع هر کشور؛
- ایجاد شبکه‌های پژوهشی در داخل و خارج از کشور برای انتشار، تبادل دانش و تعامل علمی متناسب با اولویتهای ملی و بهره‌گیری از فرصتهای جهانی و به منظور تقویت بنیان‌های پژوهشی ملی و قطبی؛
- تسهیل و تشویق ورود مؤسسات پژوهشی خارجی در کشور در چارچوب سیاستهای نظام و گسترش همکاریهای پژوهشی با مشارکت در کنسرسیومهای تحقیقاتی خارجی و ایجاد و بهره‌گیری از فرصتهای پژوهشی برای پژوهشگران؛
- تأکید بر برگزاری سمینارهای منطقه‌ای و بین‌المللی و ترجمه آثار ایرانی- اسلامی به زبانهای مختلف منطقه و جهان و ایجاد نظام اطلاع‌رسانی تخصصی کارآمد و توسعهٔ فعالیتهای انجمنها و بنیادهای پژوهشی ایران در سطح بین‌المللی با اولویت کشورهای عضو قطب جهان اسلام؛
- سامان‌دهی هوشمندانه و روشمند در برقراری ارتباطات و تعامل ارزش‌آفرین مرتبط با چرخهٔ علم و فناوری کشور بین سازمانها، مجامع و افراد حقیقی و حقوقی داخلی با سازمانها و مجامع مرتبط برتر در کشورهای جهان با اولویت‌دادن کشورهای جهان اسلام؛
- حمایت از انجام پژوهشها و طرحهای مشترک با سرمایه‌گذاری مشترک؛
- فراهم آوردن بستر مشارکت دانشمندان ایرانی در مجامع و مراکز برتر جهان و بهره‌گیری از دانشمندان شناخته‌شده جهانی در ایران برای تبادل آراء و نظریات و معرفی پدیده‌های نو علمی با اولویت‌بخشی به کشورهای عضو قطب جهان اسلام؛
- تبدیل پدیدهٔ مهاجرت نخبگان به فرصتی برای صدور انقلاب و گسترش نگرش اسلامی و انقلابی به سراسر جهان از طریق شناسایی و سرمایه‌گذاری تربیتی، به‌ویژه در خصوص نخبگان در مقطع آموزش عمومی؛
- تسهیل و تشویق همکاری با مؤسسات فناوری خارجی در چارچوب سیاستهای نظام و گسترش همکاریهای فناورانه با مشارکت در کنسرسیومها و ایجاد و بهره‌گیری از فرصتها و طرحهای فناوری؛
- تسهیل و تشویق همکاریهای مشترک با کشورهای پیشرفته در فناوریهای پیشرفته در چارچوب سیاستهای نظام؛
- تشویق صنایع استراتژیک به ایجاد مراکز تحقیقاتی در کشورهای دارای فناوری.

۳. اصلاح ابزارهای نهادی مانند قوانین استخدامی، ارتقای محققان و نحوه ی ارائهٔ مشوقهایی مانند گرنتها(بورسهای تحصیلی) و فرصتهای مطالعاتی برای افزایش همکاریهای بین‌المللی محققان خصوصاً در کشورهای جهان اسلام و بهره‌برداری از ظرفیتهای علم و فناوری کشورهای پیشرو از طریق:

- ایجاد سازوکارهای حمایتی برای افزایش همکاریهای بین‌المللی دانشگاهها و شکل‌گیری دانشگاههای بین‌المللی از طریق دفاتر همکاری بین‌المللی، و حضور در مجامع بین‌المللی و در شبکه‌های علمی بین‌المللی؛
- تقویت و توسعهٔ همکاری دانشگاههای کشور با دانشگاههای بزرگ و معتبر جهانی، به‌ویژه در دوره‌های تحصیلات تکمیلی (دوره‌های آموزشی مشترک یا پژوهشهای مشترک) و به‌ویژه با دانشگاههای جهان اسلام؛
- ایجاد و توسعهٔ دفاتر همکاری بین‌المللی تحقیقاتی فناوری و دفاتر نمایندگی علمی و فناوری به جای دفاتر خرید کالا در حوزه‌های اولویت‌دار در کشورهای خارجی پیشتاز و انتقال هوشمندانهٔ دستاوردها و تجارب جهانی؛

- ایجاد و توسعهٔ نهادهای انتقال فناوری از خارج به داخل و داخل به خارج؛
- تقویت قوانین و مقررات مربوط به انتقال فناوری برای شرکتهای خصوصی و افزایش انگیزهٔ شرکتهای خارجی در همکاری فنی و پژوهشی با آنها.

۴. همکاری فعال با جهان اسلام و ایفای نقش پیشگامی برای تولید معرفت علمی ضروری برای بازسازی تمدن اسلامی از طریق:

- افزایش ارتباطات علمی و برگزاری نشستهای علمی مشترک با اندیشمندان و دانشگاهیان مسلمان در سراسر جهان؛
- بهره‌گیری از فرصتهای جهانی و توانمندیهای ملی برای توسعه و تعالی حوزهٔ علوم انسانی و اجتماعی بر اساس مبانی بینشی و ارزشی اسلام؛
- مشارکت فعال در تنظیم معیارها و اهداف نظام رتبه‌بندی (اعتبارسنجی مراکز آموزش عالی) در منطقه و جهان اسلام؛
- تقویت و توسعهٔ همکاری الهام‌بخش و اثرگذار با دانشگاههای کشورهای جهان اسلام و بهره‌برداری از ظرفیت دانشگاههای کشورهای پیشرو در علم و فناوری از طریق تبادل استاد و دانشجو و اجرای دوره‌های آموزشی مشترک در رشته‌های اولویت‌دار.

۵. حمایت از ارائهٔ مقالات معتبر علمی در عرصهٔ بین‌المللی و ثبت اختراعات و اکتشافات برای کسب رتبهٔ اول منطقه در شاخص‌های جهانی علم و فناوری.

راهبرد کلان ۱۰

ارتقای کمی و کیفی در علوم انسانی، معارف اسلامی و هنر

راهبردها

۱. توسعهٔ مأموریت‌گرای علوم انسانی و معارف اسلامی به منظور تقویت و بومی‌سازی این علوم از طریق:

- حمایت از تولید علم و تقویت کرسیهای نظریه‌پردازی، نقد و مناظره با جهت‌گیری اسلامی و کاربردی کردن تعالیم ثقلین و ترویج و اشاعهٔ مرجعیت علمی آن در حوزهٔ علوم انسانی با تأکید بر تضارب آراء و افکار؛
- تدوین برنامهٔ ویژه برای روزآمدسازی محتوا، نظارت و ارتقای کیفی سطح آموزش در رشته‌های الهیات و علوم انسانی و معرفتی و تشویق مادی و معنوی استادان و پژوهشگران فعال و موفق در حوزهٔ علوم انسانی و معارف اسلامی
- غلبه دادن برخورد انتقادی با علوم انسانی از موضع آشنایی با مبانی اسلامی و تقویت ذهنیت فلسفی و فعال و پرهیز از انفعال و عمل‌زدگی در حوزهٔ علوم انسانی؛
- توجه به مطالعات بنیادی در آموزشهای علوم انسانی و تأکید بر آموختن اصول، مبانی و قواعد اساسی علوم انسانی و اجتماعی به منظور بازخوانی علم روز جهان برای بازسازی و نظریه‌پردازی دانش تاریخی و تمدنی جهان اسلام؛
- توسعهٔ پژوهشهای بنیادی معرفتی در حوزهٔ علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی و ارائهٔ تولیدات علمی آنها به جهان و اولویت‌بخشی به این پژوهشها در برنامه‌های پژوهشی مرتبط با برنامه‌ریزیهای راهبردی کشور؛

۲. تقویت تعامل مؤثر حوزه و دانشگاه از طریق:

- تأسیس قطبهای علمی مشترک بین حوزه و دانشگاه و ایجاد کرسیهای مشترک میان استادان حوزه و دانشگاه به منظور شکل‌گیری و تکوین دیدگاهها و نظریات اسلامی در حوزهٔ علوم انسانی؛
- توسعهٔ همکاری‌ها بین مراکز تولید علم ملی، با زمینه‌های تحقیقاتی مشترک، به ویژه حوزه‌های علمیه و دانشگاهها؛
- تأسیس و راه‌اندازی مقاطع تحصیلات تکمیلی رشته‌های دانشگاهی، خصوصاً رشته‌های علوم انسانی در حوزه‌های علمیه؛
- افزایش استفاده متقابل حوزه و دانشگاه از مدرسان یکدیگر در رشته‌های مختلف؛
- طراحی و توسعه برنامه‌های آموزشی و تحصیلات تکمیلی مشترک میان حوزه و دانشگاه و حمایت از فعالیتهای گروهی در حوزه‌های آموزش، پژوهش و فناوری؛
- ارتباط فعال مراکز پژوهشی علوم انسانی و هنر با مراکز علمی و پژوهشی حوزه‌های علمیه با تعریف طرحهای تحقیقاتی مشترک و استفاده از ظرفیتهای موجود در حوزه‌های علمیه و دانشگاهها؛
- مرجعیت حوزه‌های علمیه در سیاستگذاری و مدیریت علوم اسلامی (تأسیس رشته، سرفصل‌ها، متون، منابع و دیگر موارد).

۳. گسترش گرایشهای میان‌رشته‌ای بر اساس حل مشکل و رفع نیازهای علمی و اجتماعی با تأکید بر:

- تعریف طرحهای جامع و بین‌رشته‌ای برای نزدیک کردن علوم اجتماعی به مشکلات و واقعیتهای جامعه؛
- ایجاد رشته‌های میان‌رشته‌ای جدید بین شاخه‌های علوم اسلامی (فقه، فلسفه، اخلاق، ودیگر رشته‌های مرتبط) با علوم انسانی روز جهان به‌منظور ایجاد تحول در هر دو؛
- توسعهٔ مطالعات و تأسیس و راه‌اندازی رشته‌های فلسفه‌های مضاف با تأکید بر رویکرد اسلامی؛
- ایجاد دوره‌های پسادکتری در حوزهٔ علوم انسانی و معارف اسلامی برای تولید نظریات میان‌رشته‌ای در تعامل مطالعات بنیادی و

کاربردی؛

- تأسیس و گسترش رشته‌های آموزش علوم انسانی با رویکرد دینی برای تربیت استادان متخصص برخوردار از نگاه اسلامی در حوزهٔ علوم انسانی.

۴. ایجاد ساختارهای خاص حمایت از توسعهٔ کیفی علوم انسانی و معارف اسلامی از طریق:

- ایجاد شبکهٔ جامع علوم اسلامی و انسانی به منظور سیاستگذاری واحد و هم‌افزایی؛
- اصلاح جریان هدایت تحصیلی و استعدادیابی و زمینه‌سازی برای تغییر گرایش عمومی نخبگان به سوی تحصیل در علوم انسانی و معارف اسلامی؛
- تأسیس مراکز نخبه‌پرور در حوزهٔ علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی با تلفیقی از دروس حوزوی و دانشگاهی و اعمال سیاستهای تشویقی برای طلایه‌داران علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی؛
- توسعه و تقویت انجمنهای علمی و مؤسسات مطالعاتی و پژوهشی با رویکرد نظریه‌پردازی اسلامی و بومی در حوزهٔ علوم انسانی و تصدی‌گری طرحهای بزرگ و ملی توسط آنها؛
- طراحی و سامان‌دهی رشته‌های علوم انسانی بر اساس مبانی اسلامی با مشارکت فعال حوزه‌های علمیه؛
- ایجاد نظام حمایت مالی و معنوی از پژوهشگران در حوزهٔ علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی اعم از استاد و دانشجو و طلبه و حمایت از تألیفات، پژوهشها و سمینارهای علمی تخصصی در این زمینه.

۵. کاربردی کردن این حوزه و متناسب ساختن توسعهٔ رشته‌های علوم انسانی با ضرورتها و نیازهای واقعی کشور از طریق:

- ایجاد قطبهای علمی و پارکهای فناوری در حوزهٔ علوم انسانی و دهکده‌ها و شهرهای هنر برای تعامل بین پژوهشگران و کاربران بر اساس استعدادهای منطقه‌ای و استانی؛
- بسط تعامل میان مولدان، کاربران و مخاطبان علوم انسانی و تقویت سازمانهای مردم‌نهاد (سمن) و اجتماعات علمی حرفه‌ای در حوزه پژوهشهای علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی؛
- بازنگری در توسعهٔ کمی و کیفی رشته‌های علوم انسانی و میزان پذیرش دانشجو بر اساس نیازهای جامعه؛
- مقید ساختن توسعهٔ این رشته‌ها به وجود منابع علمی متناسب با نگرش اسلامی و استادان دارای صلاحیت و مسلط بر مبانی اسلامی؛
- متناسب‌سازی توسعهٔ کمی این رشته‌ها با امکان اشتغال فارغ‌التحصیلان آن.

۶. تحول کیفی در آموزش زبانها از طریق:

- ترویج و گسترش زبان فارسی به عنوان زبان انقلاب اسلامی
- بهبود و ارتقای روشهای آموزش زبان و ادبیات فارسی، زبان عربی و زبانهای خارجی
- تشویق مؤسسات خصوصی برای آموزش زبان و ادبیات فارسی در حکم زبان ملی و علمی کشور و عربی به منزلهٔ زبان دینی و زبان مشترک امت اسلامی و سامان‌دهی مؤسسات خصوصی آموزش زبانهای خارجی؛
- تقویت جایگاه زبان و ادبیات فارسی در حوزه‌های تخصصی علوم با تأکید بر معادل‌یابی فارسی برای اصطلاحات تخصصی و متناسب‌سازی واحدهای درسی زبان فارسی در تمام رشته‌ها با محتوای رشتهٔ مربوط؛
- تقویت آموزش دیگر زبانهای خارجی (فرانسه، آلمانی، روسی و ...) و خروج از انحصار زبان انگلیسی.

۷. ایجاد هماهنگی بین توسعهٔ آموزش عالی در حوزهٔ علوم انسانی و هنر با جهت‌گیریها و ارزشهای بومی- اسلامی

- توجه ویژه به اهمیت و جایگاه رشته‌های علوم انسانی در تربیت و انسان‌سازی و تأثیرات مثبت و منفی آنها در تحولات فرهنگی با عنایت به وجود قابلیتها و ظرفیتهای فراوان در کشور؛
- نظری و کاربردی کردن دستورات قرآن، سنت، پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع) و دکترین مهدویت و تقویت مرجعیت اهل بیت (ع) در علوم انسانی و هنر؛
- تقویت و راه‌اندازی حوزه‌های بین‌رشته‌ای دربین هنر و دیگر رشته‌های علوم مبتنی بر مبانی حکمت اسلامی؛
- ترویج و حمایت از تولیدات هنری با مضامین اصیل ایرانی- اسلامی و هنرهای انقلاب اسلامی و دفاع مقدس؛
- حمایت از توسعهٔ رشته‌های مربوط به هنرهای محلی و منطقه‌ای در چارچوب فرهنگ اسلامی؛
- گسترش و حمایت از نگاه هنرمندانه به ارزشهای انقلاب اسلامی به منظور معرفی اسلام ناب محمدی (ص).

۸. حمایت و بسترسازی برای رشد هنر متعهد از طریق:

- تدوین، گسترش و تعمیق دروس مربوط به مبانی نظری هنر متعهد در تمام رشته‌های هنر؛

- تقویت جلوه‌های عملی و ملموس هنر متعهد در شؤون مختلف زندگی (معماری، پوشاک، شهرسازی و دیگر موارد)
- تقویت کرسیهای نظریه‌پردازی در حوزهٔ هنر اسلامی و حکمت هنر و کرسیهای نقد نظریات و آثار هنری دنیای معاصر؛
- تدوین اصول و معیارهای ارزیابی هنر سنتی، هنر دینی و هنر معنوی؛
- بازنگری در نحوهٔ ارائهٔ دروس هنری و بسترسازی برای تقویت تعامل استادان متعهد با دانشجویان؛
- جهت‌دادن به آموزشها و پژوهشها در حکم یکی از راهکارهای اصلی نیل به هنر متعهد؛
- جهت‌دادن پایان‌نامه‌ها و پژوهشهای هنری به سمت نقد و ارزیابی جلوه‌های هنری حاکم بر زندگی امروز (معماری، مدهای پوشاک، شهرسازی و دیگر موارد).

۹. تقویت ساختارهای حمایت از هنر متعهد، با تأکید بر:

- گسترش و تعمیق معرفی هنرمندانهٔ معارف اسلامی به منظور اثرگذاری معارف دینی در آحاد جامعه از طریق تقویت تعامل حوزه‌های علمیه با دانشکده‌ها و مراکز هنری
- تأسیس و گسترش مراکز مطالعات و تحقیقات هنر اسلامی و حکمت هنر، به ویژه در دانشکده‌های هنر؛
- تأسیس مدارس عالی هنری و پژوهشکده‌های هنری با مشارکت حوزه‌های علمیه؛
- تأسیس مدارس عالی ویژهٔ سینما و فیلم‌سازی با مشارکت حوزه‌های علمیه؛

۱۰. حمایت از رشد و توسعهٔ پژوهشهای بنیادی و کاربردی در حوزهٔ هنر و معماری؛

۱۱.تدوین نظام ثبت حقوقی آثار هنری؛

راهبرد کلان ۱۱

توسعه، تعمیق و تقویت آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری در حوزهٔ علوم پزشکی و سلامت

راهبردها

۱. مأموریت‌گرایی علوم مرتبط با سلامت به منظور تحقق چشم‌انداز بیست ساله کشور؛

۲. تولید دانش با تأکید ویژه بر بیماریها و معضلات بومی (که تمرکز ملی به آنها ضروری است، حتی اگر در سطح بین‌المللی به اندازه لازم به آنها توجه نشود) و تحقق عدالت در سلامت؛

۳. توسعهٔ آموزش و پژوهش در زمینهٔ ترویج شیوه‌های زندگی سالم و اسلامی و نیز عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت (که نه تنها از تحمیل هزینه‌های درمانی سنگین پیشگیری می‌کند؛ بلکه خود سرمایه‌گذاری برای اعتلای کشور است) و مدیریت آن به نحوی که کشور با نهادینه‌شدن همکاری بین بخشی و مشارکت مردم به ارتقای سلامت نایل شود؛

۴. توسعهٔ آموزش‌های بخش مربوط به تغذیه و پیشگیری، به منظور رسیدن به بهره‌مندی سالم از مواد غذایی و حفظ سلامت جامعه؛

۵. تقویت دروس مربوط به نگرش و اخلاق اسلامی در آموزش‌های سلامت، خصوصاً رشته‌های پزشکی و ترویج نگرش به این رشته‌ها به عنوان یک وظیفه دینی؛

۶. محوریت عدالت در توسعه و انتخاب فناوری‌های سلامت و تبیین مأموریت علم و فناوری در این حوزه؛

۷. تقویت ارتباط بین علوم در زمینه‌های علوم پایه ـ بالینی ـ طب سنتی (پژوهشهای ترجمانی)، علوم سلامت - فناوری اطلاعات و ارتباطات (بهره‌برداری از سلامت الکترونیک و نظام ثبت و گزارش‌دهی بیماری‌ها) و نیز پیوند بین علوم اسلامی و انسانی (مانند فلسفه، اخلاق و تاریخ در طب برای نظریه‌پردازی) و علوم اجتماعی (با تأکید بر تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت) و عملکردهای نظام سلامت (از جمله بهره‌برداری از مصادیق رشته‌های مدیریت، اقتصاد، سیاستگذاری در سلامت)؛

۸. مدیریت سرمایه‌های انسانی از طریق:

- بهره‌برداری از نخبگان سلامت کشور شامل جذب، به‌کارگیری و ارتقای بهره‌مندی از ظرفیتهای آنها؛
- تقویت نظام آموزشی با مأموریت تربیت سرمایهٔ انسانیِ پاسخگو به نیازهای سلامت جامعه و متخلق به اخلاق حرفه‌ای، مبتنی بر تعالیم اسلامی که به ارائهٔ خدمات کیفی در سطوح مختلف نظام سلامت بپردازند.

۹. تولید دانش (اقتصادی، اجتماعی و....) و تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد در سطوح متفاوت سیاستگذاری، مدیریت و ارائهٔ خدمات با تولید راهنماهای متناسب با منابع مالی و نظام ارجاع کشور در همهٔ سطوح (با اولویت توسعهٔ نظام شبکه با محوریت خدمات مراقبت‌های اولیه، افزایش سطح، عمق و پوشش بیمه‌های سلامت‌نگر).

۵-۱. تقسیم کار ملی در حوزهٔ علم و فناوری

الف) سیاستگذاری کلان، نظارت و ارزیابی

سیاســتگذاری و تصمیم‌گیری کلان و راهبردی جریان علم، فنــاوری و نوآوری و پایش و ارزیابی آن و نیز سیاســتگذاری کلان همکاری‌های بین‌المللی علم و فناوری کشــور بر عهدهٔ شــورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشــد که با سازوکار مورد نظر شورا انجام می‌گیرد. همچنین تصویب اسناد ملی فناوری‌های اولویت‌دار به عهدهٔ شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

ب) سیاستگذاری اجرایی، هماهنگی و انسجام‌بخشی اجرای سیاستها

شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری(عتف) در نقش شورایی فرادستگاهی زیر نظر و در چارچوب سیاســتهای مصوب شــورای عالی انقلاب فرهنگی با مشارکت کلیهٔ دستگاهها، وظیفهٔ سیاستگذاری اجرایی و هماهنگی و انسجام‌بخشی در اجرای سیاستها را بر عهده دارد.

- تبصره: مصوبات شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری در سطوح سیاست‌گذاری طبق آیین‌نامهٔ شورای عالی انقلاب فرهنگی، در صورت عدم ایراد آن شورا قابل اجراست.

اعضای ذیل به ترکیب اعضای شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری اضافه می‌شوند:

- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی،
- دو نفر از اعضای حقیقی شورای عالی انقلاب فرهنگی به پیشنهاد آن شورا،
- چهار تا شش نفر از اعضای هیئت دولت به انتخاب هیئت دولت،
- معاون علم و فناوری رئیس جمهور،
- مدیر حوزه‌های علمیه یا نمایندهٔ تام الاختیار او،
- دو نماینده از شورای عالی حوزه‌های علمیه،
- رئیس دانشگاه آزاد اسلامی،
- رئیس جهاد دانشگاهی،
- رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی،
- رئیس پژوهشگاه حوزه و دانشگاه،
- یکی از رؤسای پارک‌های علم و فناوری به انتخاب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری،
- سه نفر از رؤسای دانشگاهها، مؤسسات پژوهشی دولتی (یک نفر از دانشگاههای علوم پزشکی و دو نفر از دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) به انتخاب وزرای مربوط.
- معاون پژوهشی وزیر آموزش و پرورش (رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی)

ج) برنامه‌ریزی و اجرا

این سطح شامل نهادهای زیر است:

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

این وزارتخانه، در چارچوب وظایف مصوب خود، برای اجرای نقشهٔ جامع علمی کشور، باید به برنامه‌ریزی و اجرا اقدام کند و موارد زیر را در اولویت برنامه‌های اجرایی خود قرار دهد:

- برنامه‌ریزی برای تأمین نیروی انسانی متخصص کشور از طریق دانشگاه‌های مرتبط و توسعهٔ منابع انسانی در کشور؛
- حمایت از تحقیقات بنیادی و کاربردی در دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی ملی؛
- حفظ و تحکیم آزادی علمی و تفویض امور اجرایی و علمی، به دانشگاهها، مؤسسات علمی و پژوهشی، در ذیل سیاستهای نظام؛
- حمایت از توسعهٔ نوآوری و ایجاد شرکتهای نوپا و زایشی دانش‌بنیان؛
- تقویت همکاریهای بین‌المللی علمی و فناوری؛
- تقویت ارتباط دانشگاه و صنعت؛
- ارزیابی سیاستها و عملکرد نظام علم، فناوری و نوآوری؛
- شناسایی مزیتهای نسبی، قابلیتها، استعدادها و نیازهای پژوهش و فناوری کشور بر مبنای آینده‌نگری و آینده‌پژوهی و معرفی آن به واحدهای تولیدی، تحقیقاتی، دانشگاهها و مراکز آموزشی و تحقیقاتی برای بهره‌برداری؛
- بررسی اولویتهای راهبردی تحقیقات و فناوری با همکاری یا پیشنهاد دستگاههای اجرایی ذی‌ربط و پیشنهاد به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری؛
- اتخاذ راهکارهای مناسب برای کمک به توسعهٔ پژوهش و فناوری در بخشهای غیر دولتی؛
- ارزیابی جامع عملکرد نظام ملی علوم، تحقیقات و فناوری شامل پیشرفتها، شناخت موانع و مشکلات و تدوین و ارائهٔ گزارش سالانه؛
- اتخاذ تدابیر و ارائهٔ پیشنهادهای لازم برای حفظ دانشمندان و محققان و تأمین امنیت شغلی آنان و استفادهٔ بهینه از توانمندیهای آنان.

معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

این معاونت وظایف زیر را در اجرای نقشهٔ جامع علمی کشور بر عهده دارد:

- برقراری و تحکیم ارتباط مؤثر صنعت و جامعه با دانشگاه و مراکز تحقیقاتی و حمایت از آموزشها و پژوهشهای کاربردی؛
- حمایت از پژوهش، فناوری و نوآوری بخش‌های غیردولتی و پشتیبانی از شرکت‌ها، صنایع و بازارهای دانش‌بنیان؛
- برنامه‌ریزی برای حمایت پژوهشها و برخی فناوریهای جدید و راهبردی و حمایت از آنها ؛
- شناسایی، جذب و استفادهٔ مناسب از نخبگان در سطح ملی و بین‌المللی برای الگوی پیشرفت اسلامی-ایرانی با مدیریت مؤثر بنیاد ملی نخبگان؛
- تقویت همکاریهای بین‌المللی علمی و فناوری.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

این وزارتخانه، در چارچوب وظایف مصوب خود، برای اجرای نقشهٔ جامع علمی کشور، باید به برنامه‌ریزی و اجرا اقدام کند و موارد زیر را در اولویت برنامه‌های اجرایی خود قرار دهد:

- برنامه‌ریزی برای تأمین نیروی انسانی متخصص از طریق دانشگاه‌های مرتبط در حوزهٔ سلامت؛
- حمایت از پژوهشهای بنیادی و کاربردی در دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی در حوزهٔ سلامت؛
- حفظ و تحکیم آزادی علمی و تفویض امور اجرایی و علمی به مؤسسات علمی و پژوهشی، در ذیل سیاستهای نظام؛
- حمایت از توسعهٔ نوآوری و ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان علوم پزشکی؛
- تقویت همکاریهای بین‌المللی علمی و فناوری سلامت؛
- تقویت ارتباط صنعت با دانشگاهها؛
- ارزیابی سیاستها و عملکرد نظام علم، فناوری و نوآوری سلامت، درمراکز آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی وابسته.

وزارت آموزش و پرورش

این وزارتخانه در چارچوب شرح وظایف مصوب خود لازم است برای اجرای نقشهٔ جامع علمی کشور و براساس مصوبات شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، به برنامه‌ریزی و اجرا اقدام کند و موارد ذیل را در اولویت برنامه‌های اجرایی خود قرار دهد:

- برنامه‌ریزی توسعهٔ منابع انسانی در آموزش و پرورش و تأمین نیروی انسانی متخصص تعلیمی و تربیتی از طریق دانشگاههای مرتبط؛
- ارتقای توانمندیهای معلمان و مربیان در سه بعد علمی، مهارتی و اخلاقی برای تحول آموزشی؛
- تدوین برنامه‌های جامع تعلیم و تربیت بر اساس مبانی مصوب؛
- حمایت از نوآوریهای آموزشی برای شکوفایی خلاقیتها؛
- پشتیبانی از مدیریت خلاق و کارآمد مدرسه برای رسیدن به استانداردهای عالی آموزشی از حیث امکانات، تجهیزات، وتوانمندیهای معلمان و مدیران مدارس.

فرهنگستان‌ها

- تحلیل جریان علمی کشور در عرصهٔ بین‌المللی و ارائهٔ گزارش سالیانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ارائهٔ پیشنهادات لازم در مورد جهتگیریهای اصلی رشته‌های آموزشی علمی به شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- تدوین برنامه‌های پیشنهادی برای پیاده‌سازی نقشهٔ جامع علمی کشور در زمینهٔ توسعهٔ مرزهای دانش و نظریه‌پردازی و ارائهٔ آن به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری؛

دیگر وزارتخانه‌ها

این وزارتخانه‌ها برنامه‌ریزی اجرایی در حوزه‌های صنعت، تجارت و نوآوریهای صنعتی و اقتصادی را بر عهده دارند که موظف‌اند برنامه‌های خود را متناسب با نقشهٔ جامع علمی کشور در زمان معین به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری برای بررسی و یکپارچه شدن ارائه دهند.

- **تبصره۱:** با توجه به جامعیت نظام تعلیم و تربیت، شورای تخصصی تحول و نوسازی نظام آموزشی وظیفهٔ هماهنگی سیاستها و برنامه‌ریزیهای تحول نظام آموزشی را بر عهده دارد.
- **تبصره۲:** مراکز سیاست‌پژوهی، سیاستگذاری، آینده‌نگاری و شبکه‌های اطلاع‌رسانی علمی، انجمنهای علمی و کانونهای تفکر به منظور کمک به وزارت‌خانه‌ها و نهادهای مرتبط با علم و فناوری در مورد ارائهٔ مشورت، تصمیم‌سازی و کمک به تصمیم‌گیری تأسیس و تقویت می‌شوند.

جهاد دانشگاهی

- حمایت از تولید و توسعهٔ فناوری در بخشهای غیر دولتی و پشتیبانی از مؤسسات دانش بنیان؛
- تجزیه و تحلیل توسعهٔ فناوری و نوآوری کشور و تدوین برنامه‌های پیشنهادی مربوطه در راستای نقشهٔ جامع علمی و ارائهٔ آن به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری
- انجام مأموریتهای ویژهٔ پژوهش و فناوری با تصویب شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری و معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور

نهادها و مؤسسات علمی و فناوری

این نهادها دربرگیرندهٔ کلیهٔ مراکز آموزشی، تحقیقاتی و فناوری؛ بخشهای سلامت، صنعتی، خدماتی و کشاورزی؛ انجمنهای علمی ودیگر نهادهای علمی تحقیقاتی غیردولتی است که وظیفهٔ آموزش، خلق، انتشار و بهره‌برداری از دانش را در نظام علم، فناوری و نوآوری بر عهده دارند:

- دانشگاهها،
- حوزه‌های علمیه،
- انجمن‌های علمی،
- نهادهای حمایت از فناوری و نوآوری،
- مؤسسات پژوهشی،
- آموزشگاهها و مدارس،
- شرکتهای دانش‌بنیان،

د) فرهنگ‌سازی

یکی از لوازم تحقق اهداف نقشهٔ جامع علمی کشور تبدیل علم به گفتمان عمومی و فرهنگ‌سازی در این باره است. بنابراین، ضروری است که نهادهای فرهنگ‌ساز وظایف خود را بشناسند و به اجرا درآورند. اهم وظایف این نهادها به شرح زیر است :

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

- تدوین برنامه‌های ترویجی جامع برای تحقق اهداف مرتبط در فرهنگ عمومیِ تعیین‌شده در نقشهٔ جامع علمی کشور؛

- حمایت از اولویتهای تحقیقاتی و فناوری تعیین‌شده در چارچوب وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
- اجرای برنامه‌های مؤثر برای تبدیل گفتمان عمومی جامعه به گفتمان علمی و ارتقای جایگاه علم در جامعه.

■ سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

- تدوین و اجرای برنامه‌های مؤثر برای تحقق اهداف مرتبط در فرهنگ عمومیِ تعیین‌شده در نقشهٔ جامع علمی کشور؛
- برگزاری برنامه‌ها و هم‌اندیشیهای مختلف برای نقد و بررسی نهادهای مسؤول در نقشه با هدف ارتقا و بهبود فرایند اجرایی شدن آن.

■ سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه‌های علمیه، مراکز ائمهٔ جمعه و جماعات، مساجد، کانونهای فرهنگی، فرهنگسراها، شوراهای شهر و شهرداری‌ها

از آنجا که تبدیل گفتمان عمومی جامعه و ارتقای جایگاه علم در فرهنگ عمومی عامل اصلی پیشرفت علمی کشور است، نهادهایی که ارتباط مستقیمی با آحاد جامعه دارند و در شکل‌گیری فرهنگ عمومی مؤثرند، باید مسؤولیت حمایتی خود را در جهت حرکت به سوی تمدن دانش‌بنیان ایفا کنند. بنابراین، پیوند با این مراکز و توجیه و تشویق آنها برای اجرای برنامه‌های فرهنگ‌ساز باید در دستور نهادهای مسؤول قرار گیرد.

۵-۲. نظام اجرا، نظارت، ارزیابی و بروزرسانی نقشهٔ جامع علمی کشور

اتخاذ تدابیر لازم در لایه‌های مختلف نظام علم و فناوری و ترسیم صحیح و شفاف گردش فعالیت در بین اجزای نظام ضامن اجرای نقشه و ارتقای بهره‌وری کشور در این زمینه است. همچنین حفظ و استمرار کارکرد نقشهٔ جامع علمی مستلزم پایش و کنترل پیشرفت اجرای نقشه در افق زمانی پیش‌بینی‌شده برای آن و مراقبت از صحت و اعتبار اجزای مختلف نقشه است. این پایش و مراقبت باید به‌گونه‌ای باشد که جهت‌گیری نظام اجرایی نقشه به سوی دستیابی به اهداف آن حفظ شود و در صورت بروز هر گونه تغییرات اثرگذار در مفروضات و اوضاع محیطی، این تغییرات در کوتاه‌ترین زمان شناسایی و آثار آن تحلیل شود و مراجع مربوط اقدامات اصلاحی مورد نیاز را به تصویب برسانند. بدین منظور:

۱. شورای عالی انقلاب فرهنگی در کلیهٔ موارد به‌خصوص مبحث تقسیم کار ملی در حوزهٔ علم و فناوری ـ که نیاز به قانون مصوب مجلس شورای اسلامی دارد ـ تعامل لازم را جهت تهیه و تصویب قوانین با مجلس شورای اسلامی خواهد داشت.

۲. شورای عالی انقلاب فرهنگی با همکاری شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری و مؤسسات پژوهشی مطالعاتی شاخصهای علم و فناوری وکمیتهای مطلوب مربوطه را تکمیل می‌کند و بروز می‌رساند.

۳. شورای عالی انقلاب فرهنگی برای تضمین اجرایی‌شدن و انجام گرفتن فعالیتها برای نیل به اهداف نقشهٔ جامع علمی کشور با ایجاد سازوکار و استفاده از نهادهای مختلف، (ضمن انجام تصمیم‌گیریهای لازم و ابلاغ مصوبات)، وظیفهٔ نظارت و ارزیابی تحقق اهداف مربوط را عهده‌دار است.

۴. شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است پس از تصویب و ابلاغ نقشهٔ جامع علمی کشور در فواصل زمانی خاص به تکمیل و بروز رسانی اولویتهای علم و فناوری کشور و تعیین نوع پشتیبانی مربوطه در هر زمینه و ارائهٔ اسناد و طرحهای کلان ملی مربوط در بخشهای آموزش، پژوهش و فناوری اقدام کند.

۵. شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تصویب و ابلاغ نقشهٔ جامع علمی کشوراقدامات ملی تکمیلی، سیاستهای اجرایی، طرحها و برنامه‌ها را با مشارکت کلیهٔ وزارتخانه‌ها و دستگاهها برای اجرای این نقشه در چهار سال اول تدوین و به شورای عالی انقلاب فرهنگی تسلیم کند. موارد فوق الذکر در صورت عدم ایراد شورا ظرف مدت حداکثر دو ماه قابل اجراست. وزارتخانه‌ها و دستگاههای اجرائی موظف‌اند برنامه‌های بعدی را در افق زمانی پنج ساله به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری برای بررسی تسلیم کنند. همچنین میزان پیشرفت و عملکرد طرحها و برنامه‌های ارائه‌شدهٔ وزارتخانه‌ها و دستگاههای اجرایی در فواصل یکساله از شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری به شورای عالی انقلاب فرهنگی گزارش خواهد شد.

۶. شورای عالی، علوم تحقیقات و فناوری موظف است گزارش وضع موجود علم و فناوری کشور را براساس شاخصهای نقشهٔ جامع علمی کشور طی یکسال تدوین کند. علاوه بر آن این شورا گزارش ارزیابی وضع موجود علم و فناوری کشور را هر ساله بر اساس آخرین شاخصها تدوین می‌کند و به شورای عالی انقلاب فرهنگی تسلیم خواهد کرد.

۷. با توجه به احکام صادرهٔ مقام معظم رهبری برای اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر اجرایی‌نمودن نقشهٔ جامع علمی کشورعلاوه بر تدوین و تصویب آن، پشتیبانی کلان و اجرایی‌نمودن نقشه، بر عهدهٔ آن شورا است. پشتیبانی از سیاست‌های اجرایی، برنامه‌های مرتبط با نقشه و طرحهای کلان بر عهده شورای عالی علوم ، تحقیقات و فناوری است.

۸. شورای عالی انقلاب فرهنگی موظف است ضمن رصد و پایش اوضاع محیطی رقبا و تحولات جهانیِ علم و فناوری با رویکرد آینده‌پژوهی، نقشهٔ جامع علمی کشور را به صورت دوره‌ای، روزآمد کند.